

LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Area Code 212
Tel. Michigan 1-6887

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ica, N. Y., under the
Act of March 3, 1879

LAISVE

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY

Dukartsavaitinis

Dalyje Queens apskrities (N. Y.) \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje \$12.00
Jungtinėse Valstijose \$9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 19

★ ★ ★ ★ ★

Antradienis, Kovo (March) 12, 1968,

Ozone Park, N. Y. 11417

★ ★ ★ ★ ★

Metai 56-iejį

KRISLAI

Jau čia pat!
Gražu ir džiugu
Mūsų šauniosios studentės
Plaukų kirpėjo nomonė
Naujas žygis į sostinę
Mokėsi iš Hitlerio

— Rašo A. Bimba —

Ateinantį sekmadienį įvyks laisvės dalininkų suvažiavimas. Tikimasi dalyvių iš visos plačios apylinkės—nuo Philadelphia iki Bostono! Visi kviečiami, visi laukiami.

Draugai! pasitarsime mūsų laisvės reikalais. Na, o po suvažiavimo pasivažiavime gražiam bankete. Iš administracijos ir direktorių tarbos pusės viskas paruošta skaitlingam suvažiavimui, ir dar skaitlingesniai banketui.

Užtikrinu, kad nebūsite suvilti, kurie dalyvausite.

Lietuvių literatūros Draugijos sekretorė Eva Mizarienė aną dieną išsireiškė, kad šiemet nariai labai puikiai mokosi duokles. Ji mano, kad naujos knygos gavimas yra didelis paskatinimas.

Dar galiu pridurti, kad jau išėjo iš spaudos šių metų žurnalas "Sviesos" 1-mas numeris. Jame rasite daug naudingo pasiskaitymo.

Chicago "Vilnyje" skaitau pranešimą, kad kovo 31 dieną JLD 1-oji apskritis laikys 4-tinę konferenciją.

Pirmoji apskritis bene tik didžiausia apskritis visoje organizacijoje. Iš konferencijos lauksime gerų nutarimų ir patarimų.

Didžiulės Smith kolegijos studentės auksinėmis raidėmis įsirašė į Amerikos jaunimo istoriją. Vargiai kas iš mūsų to tikėjosi. O tikrai to nesitikėjo kelios kovingos studentės, kurios sumanė savo protestą prieš Vietnamo karą išreikšti trijų dienų badavimu.

Kathy Greene pasakė: Mes manėme, kad jeigu į mūsų sumanymą atsilieps 150 merginų, tai bus labai, labai didelis dalykas!

Ogi atsiliepė 1,300! Daugiau negu pusė visų studentė!

Tai va kaip mūsų jaunimas žūri ir šį karą.

Aš manau, kad mano plaukų kirpėjas aną dieną išreiškė didelės amerikiečių dalies nuomonę, kai jis man sakė: Prezidentas Johnsonas taip įsiplieskė žmonėms, jog jeigu republikonai mane nominuotų į prezidentus, tai ir aš prieš jį laimėčiau!

Bet, žinoma, nebus taip lengva. Smarkiai apsisvils republikonai, jeigu jie vadovausis šio kirpėjo filosofija ir bile reaktinį asilą nominuos savo suvažiavime. Panašiai jie galvojo anais metais, kai nominavo Goldwaterį.

Tarp jų Nixono ir demokratų Johnsono nebūtų žmonėms jokio pasirinkimo. Jei jie nesuras žmoniškesnio žmogaus, tai Johnsonas dar ketverius metams pasiliks prezidento sosto.

Dr. Luther Kingo paskelbtas balandžio 22 dieną bėdnomėnės žygis į Washingtoną jau visur susilaukė didelio dėmesio. Už jį jau pasisakė civiliinių teisių judėjimas ir vi-

King paskelbė balandžio 22 d. maršui į Washingtoną

Atlanta.—Dr. Martin Luther King, Jr., pranešė, kad balandžio 22 d. nustatyta bėdnomėnės maršavimui į Washingtoną.

Pirmą kartą jis sukombinavo anti-diskriminacijos ir anti-skurdo objektyvus su kampanija baigimui karo Vietname.

Balandžio 22 d. prasidės maršas įvairiose valstijose ir eis link Washingtono. King pareiškė, kad maršas gali tęstis dvi ar tris savaites. O pradžioje gegužės suplausk apie 3,000, o gal ir daugiau, karingų juodųjų ir baltųjų žmonių.

King pasakė, kad jau laikas baigti karą, kurio vardan apleidžiama daug naminių reikalų.

Sako jis: "Mes tikime, kad aukščiausias patriotizmas reikalauja karo paliaubų ir pradėti be kraujo karą atsiekimui laimėjimo rasizmo ir skurdo klausimuose. Ugnies švaistytai Vietname kursto ugnį mūsų miestuose. Šie du reikalai negali būti atskirti, kaip kurie žmonės mano."

Washington. — Administracija pranešė, kad paskyrė 36 milijonus dolerių paskoloms ekonominiui nukentėjusiems fermeriams. Šie pinigai bus skolinami ypatingai pietų fermeriams, kurie daug nukentėjo praėjusiais metais dėl blogo oro.

JAV lėktuvus numuštas Kesanhe

Saigon. — Šiaurės Vietnamo šautuvai numušė JAV oro komandos transportinį lėktuvą. Žuvo 44 pasažieriai ir 5 lėktuvo tarnautojai.

Tai buvo trečias didžiulis transporto lėktuvus nušautas prie marinių bazės arti Khesanh, kuris randa si šiaur-pietinėje dalyje Pietų Vietnamo. Taipgi daugiau kaip pusė tuzino helikopterų žuvo šioje vietoje.

Sakoma, kad šiaurės Vietnamo karių šioje apylinkėje yra apie 20,000, ir jie laiko apsupę apie 6,000 marinių, kurie susibūrę Khesanh bazėje.

Leipcig, Rytų Vokietija.—Šiaurės Vietnamas dalyvauja Leipcigo parodoje. Jie turi išstatę įvairių dalykų, padirbtų iš nukritusių Amerikos lėktuvų.

sos prieškarinės jėgos.

Skaitlingais būriais žmonės nuo Seattle, Wash., iki Portland, Me., ruošiasi šiam žygiui. Eis pėsti, važiuos automobiliais, autobusais ir traukiniais bei skris lėktuvais.

Washingtono jau susirūpinę. Valdžia ruošiasi žygiotojus pasitikti sustiprinta vietinė ir federalinė policija.

Iš Izraelio sostinės Tel Aviv Associated Press (kovo 6 dieną) pranešė: Izraelio armija paskelbė, kad ji, keršydama arabams, Ramonoje susprogdino penkius arabų namus.

Mat, buvę sužinota, kad kaimo galva buvo priėmęs ir pamaitinęs arabų partizanų!

Taip buvo ir su Pirėnupiu. Kas nors pasakė, kad kaimas priglaudė ir pamaitino partizanus, tai hitlerininkai, keršydami, nušlavė visą kaimą su visais jo gyventojais!

Sunku tikėti, kad izraeliečiai kaimiečiams nė plauko nuo galvos nenurovė, o tikrai sugriovė jų namus. Kuo gi kalti namai su šiaudiniais stogais!!

Toks bjaurus keršijimas okupuotose žemėse nekaltiems civiliniams gyventojams neturi jokio pateisinimo.

Washington. — Administracija pranešė, kad paskyrė 36 milijonus dolerių paskoloms ekonominiui nukentėjusiems fermeriams. Šie pinigai bus skolinami ypatingai pietų fermeriams, kurie daug nukentėjo praėjusiais metais dėl blogo oro.

Geneva, Šveicarija.—Jungtinės Tautos pranešė Šveicarijai, kad pasaulio organizacijos buveinė Genevoje galės būti naudojama Vietnamo taikos konferencijai, jeigu Šveicarijai pasisektų sudaryti galimybes tokiai konferencijai.

Šis Jungtinių Tautų pranešimas paskelbtas ryšium su pranešimu, kad šiaurės Vietnamo atstovas laukysis Berne.

Brutališkumas dideja Pietų Vietname

Geneva. — Tarptautinė Teisėjų Komisija padarė pareiškimą, kad pasaulis gali būti paskandintas "kataklizme baisiojo siaubo". Jie laiko didžiausiu pavojum "nuolatinę eskalaciją brutališkumo Vietname".

Ši teisėjų komisija apima 46,000 teisėjų, advokatų ir legalistikų ekspertų.

Komisija šaukia Jungtines Tautas ir Tarptautinį Raudonąjį Kryžių suglaust jėgas įgyvendinimui tarptautinių karo teisų Vietname.

Mekongo delta suparalyžiuta

Vinhlong, P. Vietnamas. — Jau praėjo penkios savaitės po vietkongiečių atakų Mekongo deltoje, o viskas dar vis tebėra suparalyžiutas. Jokio atstatymo nesimato.

Čia 16 provincijų gyvena šeši milijonai žmonių, apie trečdalis visų Pietų Vietnamo gyventojų.

JAV helikopterio vairuotojas sako, kad nepaisant, kad šias provincijas "kontroliuoja" Pietų Vietnamas, vietkongiečių vėliavos plevėsuoja visur. Pirmiau dar kai kas dienos laiku nuimdavo vėliavas, o dabar jau atvėrė jos plevėsuoja dieną ir naktį.

Senate sukilimas prieš karą ir Johnsono politiką

Washington.—JAV administracijos politikos Vietnamo kritikai senato tiesiog "sukilo". Jie reikalauja, kad nebūtų siunčiama daugiau karių į Vietnamą be konsultacijos su Kongresu.

Opozicija, vadovaujama senatoriaus J.W. Fulbright, užsienio reikalų komiteto pirmininko, stipriai priešinosi karo eskalacijai.

Pirmą kartą, kai kurie politikos rėmėjai viešai pareiškė abejonę administracijos siuntimui daugiau karių į Vietnamą, neatsikreipiant pirmiau į Kongresą.

Po senatoriaus Fulbright kalbos (jis demokratas iš Arkansas) "eksromptu" kilo debatai. Kilo toki atgarsiai prieš Johnsono politiką, kokių dar nebuvo girdėta Kongreso sesijose.

Mažai kas iš senatorių stėjo ginti administracijos politiką, ir tie kurie ją gynė, daugiausia buvo iš republikonų pusės.

Yale studentai už McCarthy

New Haven, Conn.—Yale universiteto laikraštis "Daily News" pranešė, kad jis stoja už nominavimą McCarthy į prezidentus.

400 žodžių editoriale laikraštis pasako, kad Vietnamo karas "be prasmės" ir klaidinanti militarinė avantiūra, kuri gali priversti prie genocido užsienyje, o savižudybės namie". Johnsoną paskelbė kaip "pagrindinę kliūtį taikai".

Teismas nesikiš į Powellio bylą

Washington.—JAV Apeliacijų teismas atsisakė kištis į Adam Clayton Powellio apeliaciją prieš Kongreso nutarimą praėjusiais metais neleisti jam užimti vietą kongrese, į kurį jis buvo išrinktas iš Manhattano.

Visi trys teisėjai priėjo tos pačios išvados, nors kiekvienas pareiškė savotišką priežastį, kodėl taip balsavo.

Svarbiausia priežastis: teisėjai mano, kad šis reikalas yra "politinis" ir nėra reikalo teismui jį gvil-dinti.

Padės ant baloto karo klausimą

Madison, Wis. — Balandžio 2 d. čia bus referendumu balsuojama Vietnamo karo klausimas — tuoj su-laikyti mūsų ir pasitraukti iš Vietnamo, arba toliau tęsti karą.

Piliečių Komitetas surinko 9,400 parašų, kad užde-tų šį klausimą ant baloto.

Senatorius Robert F. Kennedy savo karštoje kalboje pareiškė, kad nemoralu ir netolerantiška tęsti karą taip kaip dabar daroma Vietname. Jis perspėjo prezidentą, kad tai būtų didžiausia klaida eskaluoti karą, neatsižvelgiant į norus Senato ir Amerikos pilikios.

Jis pareiškė: "Ar mes esame tokie kaip dievas senajame testamente, kad mes reikišk abejonę administracijos siuntimui daugiau karių į Vietnamą, neatsikreipiant pirmiau į Kongresą."

Kennedį toliau sakė: "Ar mes kovojame manydami, kad protektuojame žmones Tailandė, Malazijoje, Havajuose, o gal mes norime kai ko neįsileisti į Texas, California, Massachusetts ar New Yorką?"

Vienos savaitės karo aukos

Saigon. — JAV komanda pranešė, kad užpereitą savaitę Vietname žuvo "tik" 542 Amerikos kareiviai ir, buvo sužeista 2,191. Tai vienu kareivių mažiau užmūšimų negu "rekordinėje" savaitėje, kada buvo užmušta 543. "Redordinė savaitė" pasibaigė su vasario 17 diena. Tada sužeistųjų buvo 2,547.

Nauji Anglijos ambasadoriai

London. — Buvęs Anglijos aukštasis komisisionierius Indijoje John Freeman paskirtas ambasadorium į JAV.

Taipgi nauji ambasadoriai paskirti Prancūzijai ir Vakarų Vokietijai. Churchilo žentas, konservatyvų partijos žmogus, Christopher Soames vyks į Prancūziją. Sir Roger Jackling paskirtas Vakarų Vokietijon.

Vištiena netinkama maistui

Washington. — Agrikultūros departamentu sekretoriaus padėjėjas dr. George L. Mehren pranešė Kongresui, kad padarytoje inspekcijoje 16 valstijų rasta, kad viena iš penkių vištų, kurios neturėjo federalinės valdžios inspekcijos stampos, buvo netinkamos žmonėms valgyti.

Daktaras Mehren sakė, kad tik keturios valstijos—California, Illinois, North Carolina ir Wyoming—turi tinkamus įstatymus vištų inspekcijai.

Izraelio militaristai keršija arabams Jeruzalėje

Jeruzalė. — Nepaisant municipalinės valdžios nepasitenkinimo, Izraelio militariniai autoritetai tęsia savo praktiką dinamituoti namus "nužiuorimų" Arabų "teroristų". Jie patys nusprendžia, kas tie "teroristai" ir kurių namus naikinti.

Jeruzalės majoras Teddy Kallek kreipėsi į Sargybos Ministrą Moshe Dayan su klausimu "argi galima tęsti tą patį darbą Jeruzalėje, koks praktikuojamas užgrobojoje rytų Jeruzalėje. Kitais žodžiais, majoras su-tinka naikinti kontroliuojamus namus ir griauti miestą rytų Jeruzalėje, bet "dieve saugok," ne jo kontroliuojamam miestui.

Padėtis mokyklose

Washington, D. C. Visos viešosios mokyklos tapo uždaromos kovo 7 d. iš priešasties mokytojų streiko. Daugiau kaip 1,000 mokytojų apeliavo į kongresą pakelti jiems algas. 150,000 vaikų turėjo nenumatyta šventę.

Pittsburgh, Pa.—Streikas dar vis tęsiasi. Apie 1,000 mokytojų streikuoja.

Tallahassee, Fla. — Gubernatorius Kirk siūlo mokytojams 350 milijonų dolerių "mokslo-takų pakaitą."

Milwaukee, Wis. — Mokytojų unijos vadai grąšina streiku, jeigu mokyklos nebus pagerintos, kad būtų saugios vaikams ir mokytojams.

Manchester, N. H. — Čia mokytojai sugrįžo į darbą po vienos dienos "boikoto", kuris priverstė uždaryti 25 iš 27 mokyklas.

Gins valstybes, kurios neturi atominių ginklų

Geneva. — JAV, TSRS ir Anglija formaliai pasisakė "imti akcijos" per Jungtinių Tautų saugumo tarybą ginti šalis, kurios neturi atominių ginklų, o būtų užpultas.

Ne visos šalys šiam tarimui pritaria, ies jis gali būti vetuojamas bile kurios iš pastovijų Saugumo Tarybos narių. Vienok reikia pripažinti, kad šis minėtų šalių susitarimas yra žingsnis į gerąją pusę.

Užmušė du Japonijos kareivius

Yokosuka, Japonija. — Maralyn A. Roland, 21 metų amžiaus JAV jūrininko žmona, vairuodama savo automobilį, įvažiavo į būrį kareivių, užmušdama 2 ir sužeisdamą 16. Aštuoni sužeisti kritikai.

United Nations, N.Y. — Arthur J. Goldberg JAV vardu protestavo prieš TSRS už "serioziškus prasižengimus prieš laisvo žodžio teisę". TSRS atstovas Platonas D. Morozovas atsisakė, kad Tarybų Sąjunga nemato reikalo kreiptis į JAV patarimo savo konstitucijos dėsnių kaip ji pildo savo šalyje.

New York, N. Y. — 4 vyrai kaltinami apvogimu Times Square bermiukų, kurie valdavo batus, jie pasisaukdavo vaikus į apytamsias vietas ir atimdavo jų uždirbtus pinigus, grąšindami jiems peiliu.

Washington. — Agrikultūros departamentas pranešė, kad fermeriai sutiko palikti 16 milijonų akrų žemės nediabtos, kuri paprastai būtų naudojama pašarivaikaučių turėjo nenumatyta šventę.

Vėliausios žinios

Saigonas. — Liaudiesiai vėl padarė visą eilę užpuolimų ant Amerikos karinių bazių Pietiniame Vietname. Sakoma, kad amerikiečių nuostoliai buvo "nedideli."

Bazelis, Šveicarija. — Čia turėjo pasitarimą vakari-nės valstybės ir nutarė padėti Jungtinėms Valstijoms apsaugoti dolerio vertę, parduodant aukšą už \$35 vieną unciją. Pasitarime dalyvavo Anglija, Šveicarija, Vakarų Vokietija, Italija, Belgija, Holandija ir Jungtinės Valstijos.

New Yorkas. — Gubernatorius Rockefelleris savaitės pabaigoje turėjo pasitarimą su republikonų partijos vadais dėl jo kandidatūros prezidento postui. Jo kolegos patarė jam paskelbti viešai savo kandidatūrą. Rockefelleris sakosi "dar pagalvosias."

Nashua, N. H. — Richard Nixonas pakartojo, kad jis būdamas prezidentu Vietnamo karą užbaigtų, bet ir vėl neatsakė, kaip jis prie to priėtų.

Washingtonas. — Manoma, kad labai ilgas vario pramonės darbininkų streikas eina prie pabaigos. Prezidentas verčia abi puses nusileisti.

New Yorkas. — Naujasis New Yorko katalikų bažnyčios arkivyskupas Cooke sakė, kad katalikai turi priimti prezidentinės komisijos raportą apie santykius su negrais ir jį vykdyti gyvenimui.

LAISVE

LITHUANIAN
SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00
United States, per 6 months	5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Dar tik vienas žingsnis

PREZIDENTO Johnsono paskirtoji komisija iš vienuolikos narių nustatymui pereitą vasarą įvykusių miestuose tvarkos pažeidimų padarė išvadas ir jas paskelbė. Pranešimas arba raportas susideda iš daugiau kaip 1,400 puslapių. Jis plačiai diskutuojamas spaudoje, taip pat per radiją ir televiziją. Tai istorinis dokumentas.

Tuo į raportą atsiliepė Amerikos Komunistų Partija. Jos Nėgrų Reikalais Komisijos sekretorius Claude Lightfoot ir pirmininkas William L. Paterson išleido trumpą pareiškimą, kuriame, tarp kitko, sakoma:

Prezidentinės Nacionalinės Patariamiosios Komisijos raportą reikia pasveikinti kaip pradžią supratimo tikrų priežasčių, kurios privedė prie tų kruvinių užpuolių ant negrų. Bet šis komisijos raportas nieko bendro neturi su Johnsono rasistiniu pranešimu Kongresui apie tautos padėtį. Tiksliai naiviausi žmonės tikės, kad vyriausybė komisijos pasiūlymus pravestų gyvenimui. Baisiausi pavojai mūsų tebelaukia."

Tame ir dalykas: Komisijos praktiškai pasiūlymai pasiliks popieriuje. Pav., komisija mano, kad nors dalinam pravedimui jos pasiūlymų reikėtų išleisti po daugiau kaip du bilijonus dolerių per mėnesį. Ar yra nors vienas rimtai galvojęs žmogus visoje Amerikoje, kuris tikės, kad mūsų prezidentas ir jo vadovaujama vyriausybė ims ir, rytoj ar poryt, iš federalinio izdo paskirs po du bilijonus dolerių kas mėnesis kovai su skurdu ir tomis priežastimis, kurios pereitą vasarą pagimdė riaušes?

Arba štai kitas puikus komisijos pasiūlymas, būtent, kad trumpiausiu laiku reikia mūsų šalyje surasti du milijonus naujų darbų. Bet jie galėtų atsirasti tik tuo atveju, jeigu būtų išleidžiamos minėtos bilijoninės sumos dolerių pašalinimui iš mūsų miestų getų ir lūšnynų! Ir tai būtų galima padaryti tik tuo atveju, jeigu Vietnamo karas būtų tuoj likviduotas ir visos karo lėšos būtų nukreiptos į karą su skurdu Amerikoje. Tuo tarpu prezidentas vis daugiau ir daugiau armijos siunčia į Vietnamą, karą ne tik nelikviduoja, o dar vis labiau išplečia.

Teisingai minėti negrų veikėjai savo pasisakymą baigia:

"Komisijos rekomendacijos turi būti pavestos eilinių darbininkų ir šiaip žmonių savastimi. Reikia, kad tie bilijonai dolerių, kurie išleidžiami karui, būtų perkelti į programą visiškam pašalinimui getų ir juose skurdo."

Iš komunistų pasitarimo Budapešte

NESENIAI Budapešte įvykęs pasaulio komunistų pasitarimas buvo labai sėkmingas. Suvažiavimas 66 partijų atstovų apsvaistymui bendrųjų komunistinio pasaulio reikalų buvo svarbus įvykis.

Svarbiausias pasitarimo nutarimas yra dar šiemet suaukti pasaulinį komunistinių partijų kongresą. Nėra jokia paslaptis, kad pastaraisiais laikais yra tarp komunistų iškilę nuomonių skirtumų ir didelių nesusipratimų. Toks kongresas kaip tik ir galėtų geriausiai patarnauti jų pašalinimui ir viso pasaulio komunistų apvienijimui.

Svarbu, kad šiame pasitarime aktyviškai dalyvavo ir Jungtinių Amerikos Valstijų Komunistų Partijos vadovybė su sekretoriumi Gus Hall priešakyje. Amerikiečių balsas už pasaulio komunistų vienybę suvaidino svarbų vaidmenį.

Priešingai pasielgė Rumunijos Komunistų Partijos atstovai. Jų iš pasitarimo išmaršavimas, atrodo, neturėjo jokio rimto pateisinimo. Mat, Rumunijos komunistus labai aštriai (gal ir per aštriai) pakritikavo Sirijos atstovas. Tai kuo čia kalta visa konferencija? Juk turėjo užtekti tam atstovui rimto atsakymo, jeigu atrodė, kad jo kaltinimai yra nepagrįsti, neteisingi. Na, bet išeiti iš konferencijos! Neapgalvotas žygis. Tuo savo nepateisinamą žygį Rumunijos komunistai davė geros medžiagos komunistų priešams saldžiai pasidžiaugti. Jie dabar ir džiaugiasi... Galimas daiktas, kad rumunai rimtai pagalvoję nebeikotuos įvyksiančio pasaulinio kongreso.

Stipriausia medžiaga

Charkovo miesto fizikų grupė, vadovaujama prof. Ruvino Garberio, pagamino laboratorinėmis sąlygomis apie du tuzinus siūlo formos volframo kristalų.

Jų stiprumas siekia net 230 tonų vienam kvadratiniam centimetui. Pakanka prisiminti, jog daugumos

prastinių metalinių konstrukcijų (geležinkelio bėgių, tiltų fermų ir t. t.) stiprumas yra ne didesnis kaip 4 t/cm², o specialiųjų plienų—30 t/cm².

Šie kristalai yra plonesni už siūlą, jų vidinė sandara galima stebėti elektroniniu mikroskopu. Kristalų ypatingas stiprumas aiškinamas nepaprastai taisyklin- ga struktūra.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

CHULIGANAS MOKYKLOS DIREKTORIAUS SUOLE

Kovo 5 dieną laikraščiuose pasirodė Associated Press agentūros toks pranešimas iš Corry, Pa.: Vidurinės mokyklos direktorius Mr. Leroy Peck "įdėjo" po tris ryšktes 70 moksleivių į sėdimąją. Beveik pusė moksleivių buvo mergaitės.

Ir už ką šis piktas sutvėrimas šitaip begėdiškai pasielgė su savo vadovaujamos mokyklos moksleiviais? Ogi už tai, kad jie palaikė streikuojančius mokytojus ir neatsilankė į klases.

Nejaugi šis chuliganas bus paliktas ir toliau vadovauti mokyklai?

JO PROTO LOGIKA

Smetonininkų "Dirvos" vyriausias galvočius Vytautas Meškauskas bara tuos laikraščius ir žmones, kurie norėtų baigti karą Vietname ir iš ten išsikraustyti. Jie esą nepagydomi pesimistai.

O šis tikrųjų reikią nenušiminti dėl to karo eigos. Girdi:

"Kaip ten būtų, JAV dar turi Vietnamą 500,000 karių, kurių nuostoliai per pastutęnį ofensyvą buvo nežymūs. (Atsiminkime, kad praeitais metais JAV eisimo nelaimėse žuvo 52,000 žmonių). Ir Amerikoje netgi "balandžiai" nesiūlo viską mesti ir bėgti iš Vietnamo. Tai atsiminus, paprastai aritmetika rodo, kad dar daug vietos yra atsargiam optimizmui. Kol kas svarbiausia kliūtis laimėjimui buvo ne Giap, bet nenoras karą laimėti."

Vadinasi, tai kas, kad mes jau netekome desėtkus tūkstančių jaunų amerikiečių užmuštais ir sužeistais. Dar ten mes turime daugiau kaip 500,000, tai lengvai galime jų dar daugiau paaukoti! Meškausko optimizmui vietos dar yra...

SAUGOKITĖS "BROLIAI" MILJONIERIAI, VYSKUPAI IR KUNIGAI!

Tokį rūstų šūkį į pasaulį paleido Brooklyno pranciškonų "Darbininkas" (kovo 5 d.) savo vedamajame "Komunistų ypatingas taikintys". Dalykas esąs tame, kad tie Amerikos komunistai esą pasiryžę paversdami savo "The Worker" į dienraštį, su gražiu taikos obalsiu, užgrobti visą Ameriką, ypatingai vargšus katalikus.

Tai aišku ir suprantama. Katalikai juk daugumoje yra tokie pat darbo žmonės kaip ir komunistai. Todėl pastariesiems labai atitinka siekti komunizmui laimėti tuos savo brolius.

Bet ko mes jokių būdu negalime suprasti, tai kad tie komunistai tą savo "nelemtą" darbą yra pradėję iš atbulos galo. Taip mus moko "Darbininkų" tėvai pranciškonai minėtame vedamajame. Tame ir pavojus. Jie už galvos rankas susidėję šaukia:

"Būdinga: komunizmo taikiniai jau nėra darbo žmonės, proletariatas." Jis griežtoje komunizmui opozicijoje. Komunizmas taikiniu pasirinko viršūnes — milijonierius, akademikus, ku-

nigus, vyskupas. Žino, kad žuvis ima gėsti nuo galvos.

Ar tokios rūšies taikinių neieško ir tarp lietuvių...? Ot ko susilaukėme! "Darbininkas" išsiganęs: Komunistai ryžtasi atversti prie komunizmo prelatus Joną Balkūną ir Mykolą Krupavičių!

SVEIKINAME PROF. J. ŽIUGŽDĄ

Kovo 1 d. LTSR Mokslo Akademijos nariui akademikui, istorijos mokslų daktarui, profesoriui Juozui Žiugždai sukako 75 metai.

Vilniaus "Tiesa" gražiai atžymi prof. Žiugždos jubiliejų su K. Navicko, istorijos mokslų daktaro, raštu.

Prof. Žiugžda gimė 1893 metais Marijampolės apskrityje Plynų kaime, darbo valstiečių šeimoje.

Tarybinė vyriausybė profesorių ne kartą apdovanojo už jo nuopelnus mokslui. Jis apdovanotas dviem Lenino ordinais, dviem Darbo Raudonosios Vėliavos ordinais ir Didžiojo Tėvynės karo II laipsnio ordinu. Lenkijos Liaudies respublikos vyriausybė savo ruožtu yra apdovanojusi J. Žiugždą Aukso garbės ženkle ir Lenkijos valstybės 1,000 metų sukakties aukso ženklu.

Šia proga ir mes, užsienio pažangieji lietuviai, prisidedame su linkėjimais profesoriui J. Žiugždai ilgų metų, tvirtos sveikatos ir energijos testai savo taip svarbų darbą.

Prof. Žiugžda yra tėvas amerikiečiams gerai žinomo "Moscow News" korespondento Roberto Žiugždos.

JUOZO BANAIČIO MEMORIALAS

Vilniaus "Tiesoje," kovo 2 d. laidoje skaitome:

Kovo 1 d. Respublikos darbo žmonės plačiai pažymėjo revoliucinio judėjimo dalyvio, buvusio kultūros ministro Juozo Banaičio gimimo šešiasdešimtmetį.

Pagerbti J. Banaičio, tauraus lietuvių tautos sūnaus, valstybės ir kultūros veikėjo, atminimą Rasų kapinėse gausiai susirinko respublikos sostinės visuomenės atstovai. Nulenkti galvas prie J. Banaičio kapo atvyko tie, kuriuos jis būrė į pirmuosius lietuvių meno ansamblius Didžiojo Tėvynės karo metais, respublikos Kultūros ministerijos, Liaudies meno rūmų, Valstybinės filharmonijos, sostinės teatrų ir kitų kūrybiinių organizacijų vadovai ir darbuotojai, revoliucionieriai, rašytojai, kompozitoriai. Giminių ir artimieji ant jo kapo padėjo puokštes gėlių.

Vakare Valstybinės filharmonijos salėje įvyko kamerinės muzikos koncertas — J. Banaičio memorialas, kurio programą atliko Lietuvos Valstybinis styginis kvartetas, filharmonijos kamerinis orkestras, Vilniaus konservatorijos violončelistų ansamblis, vargonininkas L. Digrys, pianistas J. Bialobženskis.

Remdami "Laisvę" paremsite judėjimą už taiką.

IR GRAŽIAUSIA DALYKĄ JIE TURI PASMERKTI

Tarybų Sąjungoje, taigi ir Tarybų Lietuvoje, skatinami žmonės suteikti duomenų apie savo kraujo sudėtį ir tokius duomenis atžymėti gimimo metrikuose, pasuose ir kituose asmens dokumentuose. Pav., įvyksta nelaimė, žmogus tampa sunkiai sužeistas, reikia jam suteikti kraujo. Turint jo kraujo duomenis, ligoninėje jau nebereikia laiko gaisuoti, kad surastų, kokios rūšies kraujas jam reikalingas.

Atrodo, jog tai yra puikus, humaniškas dalykas, labai naudingas patiems žmonėms. Bet netaip galvoja "veiksnių" spauda. Vienaime jų laikraštyje net pirmajame puslapyje skaitome tos gražios idėjos pasmerkimą.

Ir kuo tai savo pasmerkimą tas laikraštis grindžia? Tik paklauskite:

"Jei kraujo duomenų įrašymo praktiškumas nebūtų toks ribotas, tai visos valdžios servai būtų turėjusios įstatymus, reikalaujančius tuos duomenis privalomai registruoti."

Vadinasi, jeigu kitos valdžios neturi tokio patvarkymo, tai jis negali būti geras.

Kokios tos "visos valdžios"? Aišku, kapitalistinės, jų tarpe ir mūsų Amerikos valdžia.

Bet ar viskam, kas gera žmogui, tos "visos valdžios" turi įstatymus? Pav., puikiausias dalykas yra nemokamas žmonių gydymas. Bet ar mūsų ir kitos kapitalistinės valdžios turi įvedusios tokią sistemą? Neturi.

Kiekvienas sveiko proto amerikietis žino, kad miestuose getai ir juose bausis žmonių skurdas yra baisi nelaimė, jų toleravimas reiškia nesiskaitymą su humanišku. Bet mūsų valdžia per metus išleidžia 30 bilijonų dolerių karui Vietnamo, o neturi lešų pašalinimui tų getų ir to skurdo.

Arba, argi būtų ne geras dalykas, jeigu mūsų šalyje būtų suteiktas visiems nemokamas mokslas, kaip kad yra Tarybų Sąjungoje ir Lietuvoje? Bet tokio patvarkymo pas mus nėra.

Taigi, atmesti ir pasmerkti kolį nors dalyką tik todėl, kad jis nepraktikuojamas kapitalistinėse šalyse, yra, švelniausiai pasakius, kvailiausias dalykas. Bet, žinoma, mūsų veiksniams nėra per kvaila jokia kvailystė, kad jie jos nesigriebtų prieš Lietuvą.

Pirmieji žmonės Amerikoje

Iki šiol buvo pripažįstama, kad žmonės apgyvendino Vakarų pusrutulį palyginti neseniai — maždaug prieš 12 tūkst. metų. Ir nors daugelis archeologų įtarė, jog tai galėjo įvykti anksčiau, jie iki šiol neturėjo tvirtų įrodymų. Dabar padėtis pasikeitė: netoli Pueblo miesto (Meksika) surasti akmeniniai įrankiai, kurių amžius siekia apie 40 tūkst. metų. Kaip matyti, žmogus įsikūrė amerikietiskajame kontinente žymiai anksčiau, negu buvo manoma.

Laiškas iš Drezeno.

Demokratinėje Vokietijoje po dvylikos metų

Šiuo metu esu Vokietijos Demokratinėje Respublikoje ir rašau iš Drezeno miesto. Atvykau kaip Vokietijos D.R. Liaudies Rūmų vadovybės svečias. Susitikau su kolegomis iš Liaudies Rūmų Berlyne, o jų pirmininko prof. Dr. Johaneso Dikmano kvietimu apsilankau kai kurias Vokietijos vietas. Iš Berlyno nuvažiauvau į tvirtą draugystę su Vilniumi sudariusį Erije furto miestą. Tai įdomus miestas, kurio amžius siekia 1,200 metų, bet žymus jis ir dėl to, nes yra svarbiųjų pramonės centrų. Čia atradau visą eilę pažįstamų.

Justas Paleckis

nes daugelis jų teko sutikti Lietuvoje, o vilniečiai ir kitų mūsų respublikos vietovių atstovai daug kartų lankėsi Erfurte ir jo srityse.

Buvo įdomu aplankyti netik patį Erfurtą, bet ir jo sritys žemės ūkio gamybos kooperatyvus, kaip vadinami kolūkiai. Pabuvojau dviejuose kooperatyvuose. Vienas tai Hotelštato kooperatyvas "Prie Buchenvaldo", kuris specializuojasi tik paukštinkystės srityje. Dabar jis gamina apie 6 milijonus kiaušinių per metus, o netrukus gamins 20 milijonų. Įdomu buvo pamatyti kelias milžiniškas vištides, kuriose laikoma po 12,000 vištų ir visas darbas mechanizuotas nuo maisto pristatymo iki konvejerio, kuriuo į surinkimo stalą ateina kiaušiniai.

Kooperatyvo metinės pajamos siekia 5 milijonų markių, o metinis dirbančių uždarbis siekia ligi 8 tūkstančių markių.

Kitas kooperatyvas "Forverts" ("Pirmyn") užsiima tik pieno gamyba. Nuostabi girdėti, kad žemės tėra 1,200 hektarų, o laikoma 800 melžiamų karvių, gi su tiečiomis viso yra 1,200 raktelių. Ir čia visas darbas mechanizuotas, melžiama elektra, pienas vamzdžiais lystė, kad jie jos nesigriebtų prieš Lietuvą.

Iki šiol buvo pripažįstama, kad žmonės apgyvendino Vakarų pusrutulį palyginti neseniai — maždaug prieš 12 tūkst. metų. Ir nors daugelis archeologų įtarė, jog tai galėjo įvykti anksčiau, jie iki šiol neturėjo tvirtų įrodymų. Dabar padėtis pasikeitė: netoli Pueblo miesto (Meksika) surasti akmeniniai įrankiai, kurių amžius siekia apie 40 tūkst. metų. Kaip matyti, žmogus įsikūrė amerikietiskajame kontinente žymiai anksčiau, negu buvo manoma.

įspėti nuo jų pakartojimo. Čia pastatyta visa eilė paminklų, vaizduojančių fašistinių aukų kančių kelią iki milžinduobių, kuriose buvo suverst žuvusių kūrinių ir iki krematorių, kuriose žmonės buvo deginami. Vadinamoje Nacių gatvėje stovi visa eilė monumentų su pavadinimais tų šalių, kurių piliečiai čia buvo kankinami ir nužudyti. Tą paminklų kompleksą vainikuoja aukštas bokštas priešais kurį stovi išpūdinga prof. Kremerio darbo grupinė skulptūra, vaizduojanti kalinių sukilimą artėjant išvadavimui. O bokšte varpas, apie kurį tarybinis kompozitorius Muradelis parašė muziką išpūdingai dainai "Buchenvaldo varpas".

Iš Buchenvaldo vykdamas, kiek sustojau netolimame Veimare, garsiaame savo įžymiais piliečiais — poetais Gete ir Šileriu, dailininku Krenashu, kompozitoriais Bachu ir Listu bei kitais. Iš Veimaro atvykau į Drezeną, sparciai kylančią iš griuvėsių, į kuriuos ši garsųji meno miesta pavertė amerikiečių bombonešiai, žiauriai sunaikinę visą centrą 1945 m. vasario 13-14 dienomis, kada nebuvo jokios prasmės ir tikslo tai daryti. Nors jau esu matęs tris kartus garsiąją Drezeno meno galeriją su Rafaelio "Siksto Madona", bet vis įdomu pasigrožėti nemirstamais didžiųjų meistrų darbais.

Buvau Vokietijoje prieš 12 metų. Tad labai įdomu dabar matyti nepaprastai pasikeitusį ir pakilusį gyvenimą jos toje dalyje, kuri eina taikos ir socializmo keliu.

Viso geriausio!
Justas Paleckis
Drezenas,
1968. III. 2.

Pokalbys Taline

Apie naujausios Pabaltijo prozos problemas ir tendencijas, jos ryšius su kitų tautų literatūromis kalbėta seminare, surengtame Taline. Rašytojai ir kritikai taip pat pasikeitė platesne informacija apie tuos Pabaltijo prozos kūrinius, kurie dar neišversti į kitas kalbas.

Dalyvauti šiame seminare buvo pakviesta didelė rašytojų grupė. Lietuvai seminare atstovavo prozininkai Alf. Bieliauskas, J. Mikellinskas, Alg. Pocius, M. Sluckis, V. Žilinskaitė, kritikai Vyt. Kubilius ir Alg. Bučys, "Vagos" leidyklos originaliosios literatūros skyriaus vedėjas S. Sabonis.

Keisti ugniagesiai

Senovės Romoje buvo priversti ugniagesių komanda, kuri dirbo savotišku komerciniu principu. Komandos priekyje skriedavo raitelis, mojuodamas smulkiu monetų ryšuliu. Užsidedęs nejudamas turtas buvo nupirkamas, kaip sakoma, tiesiogiojant. Jei degančio turto savininkas spyriodavosi arba daug užprašydavo, komanda ramiai stebėdavo gaisrą.

J. NARUSIENĖ

Gerai, kad turi dukterį

* Mano gražios svajonės

Aš suaugusi moteris. Nepasakyčiau, kad laiminga. Ir todėl noriu, kad mano dukterė būtų laimingesnė. Kažkur ir kažkada aš pati prasilėnkiau su laime. Pasirodo, ji visai ne ten, kur jos ieškojau.

Galvojau taip. Baigiu mokslus, išteku už mylimo vyro, gimdau jam vaikus, idealiai tvarkausi namuose, visada žvali, linksma, mylima ir mylinti. Mano namai — amžinos meilės priplauka. Aš toji, kuri dalija meilę. O jeigu tu myli dile, neegoistiška meile, tau irgi atsakys tuo pačiu.

Aš skalbdavau vyrių baltinius, laidydavau kelnės, aktyviai megzdavau jam megztinius ir prie naktinės lempučių akių neatitrukdavau nuo jo miegančio — aukštos, protingos kaktos, vaikiškai putlių lūpų. Man buvo lengva gyventi, lengva dirbti. Jis už viską užmokėdavo gera nuotaika ir trupinių dėmesio. Buvau stipri.

Dabar viskas kitaip

Dabar man keturiasdešimt penkeri, ir jaučiuosi pavargusi. Tur būti, ir negerai. Pasidariau daug pigesnė ir nervingesnė.

Mes su vyru vienmečiai, bet jam gyvenimas atrodo, tik prasideda. Jis dar sveikas ir energingas. Jau keletas metų, kai jis bodisi manimi. "Tu gi labai pasenai, brangioji." Ir kažkur išėina. Vienas. Jam, tur būt, gėda su manim pasirodyti visuomenėje.

Aš jau neseku mados, neturiu jėgų, pagaliau, ir noro jam patikti. Tuo labiau kitiems. Jaunystės spalvos nubluko, o kitų spalvų aš neturiu. Jeigu kita tokio amžiaus moterį puošia talentas, erudicija, darbu iškovota garbė ir pripažinimas, aš viso šito neturiu.

Nusivylimas

Kai tik vyras apgynė disertaciją, aš savo menkutį darbą įstaigoje palikau. Mano turinys — mano forma. Ji pamažu virsta griuvėsiais, atidengdama tušumą. Pasirodo, aš neturiu susikrovusi jokio kapitalo. Atvirksčiai, visa, kas gera buvo manyje, atidaviau jam, vyriui, be vekselių ir procentų. Vėjavaikiškai, dosniai, be atodairos, bet, pasirodo, toks dosnumas nepraturtino nei jo, nei manęs.

Mes abu kažką praradome, susvetimėjome ir ne tokie vienas kitam esame brangūs, kaip aš galvojau, "Paimtum, moč, knygą. Skalbi ir skalbi, lyg mieste nebūtų skalbyklos." Ne noras padėti, bet priekaištas skambėjo jo balse.

Knyga? Bet aš nejačiu jokio poreikio jai. Atpratau. Jeigu ir pasiimu, negaliu ilgiau pusvalandžio suturėti ties ją dėmesio. Knyga manęs jau nepagauja, kaip jaunystėje. Man norisi skaityti ir skaityti savąją knygą, kurios niekas neparašė. Ji man kur kas svarbesnė. Aš nuolat galvoju, kodėl pasidariau nelaiminga. Ir atrodo, nuo kažkurio laiko pradėjau tą suvokti.

Aš noriu ją apsaugoti

Mano mergaitė septynio-

lika metų. Aš noriu ją apsaugoti nuo savo klaidų. Gerai, kad turi dukterį ir jos gyvenimu gali pratesti savąjį. Aš nežinau, kiek tas padeda, bet kalbu ir kalbu jai apie savarankiškumą, dvasinį stiprumą, moters nepriklausomumą. Aš nežinau, kad mano mergaitė kada nors taptų tokia padariau verge kaip aš.

Džiaugiuosi, kad jos smalsus ir imlus protas, kad ji dabar jau žino, jog yra gyvenime kiti kriterijai, kiti masteliai pažiuroje į žmogų ir jo laimę. Iš tikrųjų, jeigu mes mergaitėms jokio kito tikslo neišskelsim, kaip tik tikslą ištėkėti — iš anksto tą mergaitę pasmerksim pralaimėjimui. Vadinas, ji viską kraus tik tam vieninteliui stabui. Gražiai rengsis, kad gautų vyrą, skaitys ir klausysis muzikos, kad būtų įdomesnė vyriui, sieks netgi diplomą, šiaudien jis tolygus kraičiui, kad gautų vertesnę vyrą. Ir taip toliau, ir taip toliau.

Taurumas ir elegancija jos rūbų linijose ne iš esmės, ne todėl, kad jos išlavintas skonis jai neleidžia kitaip apsirengti. Knygos ir diplomas ne tam, kad būtų neįsivaizduojama gyvenimo, kad buktumas, protinė tingystė ir inertiškumas ne jos charakterio bruožas. Ne. Viskas tik mada. Tik kosmetika, kaukė, kurią jauna moteris nusiims tuoj pat, pirmąją dieną po vestuvių.

Tuo pačiu klaidingu keliu?

Ji, be abejo, bus gera žmona ir gal net gera motina, skalbs, lopus, o gal net neskalsis ir nelopus, bet vis vien raišė į raišę pakartos savo motinos, maro ir daugelio moterų kelio atgal, kelio žemyn trasa. Ir tai bus dar pats laimingiausias variantas, nes iki galo gyvenimo bus išsaugota šeima, nepažeistas šeimos vardas, garbė, prestižas.

Visuomenė nieko nežinos apie šeimos ligą. Kitu atveju griūtis gali būti didesnė, kada dūžta ne tik iliuzijos. Vyras, nusigeria, moteris viena su vaikais palūžta. Arba vyras išėina pas kitą — įdomesnį, labiau iš-

silavinusią, nepavargusią, gražią. Išdavystė sunkesnė už vargą.

Mano troškimas jai

Aš visą laiką norėjau, kad mano mergaitė būtų stipri, kaip mergaitė, kad nebūtų lepi kaip mimozą. Nežinau, man atrodo, kad ji bus tokia. Jau yra tokia.

Dėl to aš niekad nesilėp-davau savo džiaugsmo dėl jos mažų pergalių moksle, palaikydavau jos dvasią tada, kai jai kas nors nesisekdavo. Pavyzdžiui, kai neišsprendavo uždavinio ir neturėdavo jėgų prie jo il-giau sėdėti, aš sakydavau jai: "Džiaukis, kad aš vis-gu užmiršusi, o tai nesusi-valdyčiau, imčiau ir išsprę-čiau. Tada tu būtum žu-tik tikslą ištėkėti — iš anks-to tą mergaitę pasmerksim pralaimėjimui. Vadinas, ji viską kraus tik tam vieninteliui stabui. Gražiai reng-sis, kad gautų vyrą, skaitys ir klausysis muzikos, kad būtų įdomesnė vyriui, sieks netgi diplomą, šian-dien jis tolygus kraičiui, kad gautų vertesnę vyrą. Ir taip toliau, ir taip toliau."

Ir ji išsprendavo. Mes abi ieškodavom moters idealo. Jai patinka tokios moterys, kaip Marija ir Irena Kiuri, Kolontaj. Stiprios, valin-gos. Žymių žmonių biogra-fijos ypač daro didelį įspū-dį jaunam žmogui.

Mes kalbamės ir apie mo-teris laimę. Man kartais at-rodo, kad mano mergaitė daug blaiviau, sveikiau žiū-ri į daugelį dalykų, negu kad savo laiką žiūrėdavau aš. Meilės, ištikimybės, san-tuokos problema kažkur nusimetė jos akyse tą ne-reikalingą, pusiau mistišką ar romantišką šydą. Ji drau-gauja su jaunuoliu ir jau-čiasi lygiateise jo partnere. Jie neįsipareigoja pažadais ar veiksmams, neuždaro sa-vo draugystės į taisykles ir rėmus. Net nesusiima to tik tokių rėkų, kurių pas-kurį užteiti ar paskambinti.

Reikia išsirikti

Mane iš pradžių gąsdino tokia mergaitės drąsa, man atrodė, gal būt, ji per ma-žai vertina ir gerbia save. Dabar ji man įrodė, kad tai netiesa. Ji neleidžia sau kol kas draugauti su vienu. "Man reikia pirmiausia juos pažinti iš arčiau kaip žmo-nės, ir tik tada vienas kuris iš jų man galės patikti kaip vyras."

Jos samprotavimai pri-veikia prie to, kad ji drąsiai, bet ne pasakyčiau, kad neprotin-gi. Aš jai garsiai nepritariu, net prieštarauju, bet savyje sutinku su ja, nes už nuga-ros stovi viso ilgo vedybinio

gyvenimo patyrimas. Tur būt, taip ir turi būti.

Zinoma, čia lengva ir nu-slysti. Tas tiesa. Bet čia ir visuomenė turėtų ateiti jaunimui į pagalbą. Sužad-tuvių metas, koks tai metas iš esmės? Jeigu mūsų daug-primityvesni protėviai tu-rėjo tokį paprotį, kodėl ne-atgaivinti jo mūsų dienoi-mis? Apie tai man dėsto mano mergaitė, kuriai dar visos pusmetis iki aštuoni-likos.

Jos pasirinkimas

Nuo septintos ar aštu-n-tos klasės ji apsisprendė, kokią pasirinktą profesiją. Stos į fiziką-matematiką. Ir per visus tuos metus ypač atkakliai mokėsi matemati-kos, fizikos, chemijos, svei-timos kalbos. Aš nesidroviau ir prisipažįstu jai, kad pav-džiui jos tvirtumu. Aš to-kią nebuvau, visada pri-trūkdavo ištvermės, užsi-spyrimo, tiesiog nemokėjau dirbti. Ji mane už tai kaž-kur truputį niekina, bet tuo pačiu stengiasi nepakarto-ti mano klaidų, ir tas, ma-tytet, padeda jai.

Maro mergaitė. Aš labai noriu, kad ji būtų laimin-gesnė už mane. Ir ne todėl, kad nelaiminga, kad lyginau-vyrių kelnės. Galima (bet tikrai nereikia) ir lyginti kelnės, ir išlikti žmogumi, kurį gerbia. Aš ir dabar lie-kui tos nuomorės, kad mūsų mergaitės turi mokėti ir virti, ir megzti, bet kad tie darbai netaptų vienintele jos veiklos ir gyvenimo sfer-a, kad tai būtų jos tik antrasis pašaukimas, o ne pagrindinis jos gyvenimo tikslas. Ji turi ruoštis ne tik būti trapiu, nuo ku-rio jos vyras darys svaigė-rančius suolius, bet ir pati nebijoti aukščiau, pati išban-dyti savo jėgas greta jo. Ne viena šita ir daro, ir aš ža-viuosi tokiomis. Būtent to-kiomis.

Dailininko akys ir paveikslas

Kanados akių daktaras F. Valleris iš Toronto įrodinė-ia, kad tai, kas kartais va-dinama įžymiųjų dailininkų "nėpaprastu braižu," iš tik-rųjų yra akių yda.

Pavyzdžiui, didysis pran-cūzų tapytojas P. Sezanas buvo trumparegis, todėl jo paveiksluose daug kur nėra griežtų kontūrų, iškreiptos spalvos.

Anglų dailininkas Dž. Kon-stantis neskyrė raudonos ir žalios spalvos. Jo darbuose neraišiai natūralių rudens spalvų.

Kitas prancūzų dailininkas, K. Mone, į senatvę su-sirgo akių liga. Todėl vėly-vesniuose jo paveiksluose visur labiausiai išryškėja raudona spalva.

Graikų kilmės ispanų dai-lininkas El Greko tapė su-plonintas ir ištęstas žmo-nių figūras. Mat, jo akys pa-sižymėjo astigmatizmu — optine akių yda, kai lėšiu-kas esti nesimetriškas ir per jį praėję šviesos spinduliai nesusikerta viename centre. Nufotografavus El Greko tapytą kardinolo Ni-no de Gevaros portretą per astigmatinį — 10 dioptrijų lęšį, su 15° ašies pasviri-mu, buvo gautas visai nor-malus žmogaus atvaizdas.

Bronxe suimti du 25 ir 23 metų vyrai. Sako, kad jie iš savo buto apšaudinėjo praeivius.

ŠATRIJOS RAGANA

Minint 90-ąsias gimimo sukaktuves

Marija Pečkauskaitė — saulė — dažniausiai į vals-trijos Ragana į lietuvių literatūrą atėjo pačioje XIX a. pabaigoje, beveik tuo pa-čiu metu, kaip Žemaitė, Lazdynų Pelėda, Bitė, ta-čiau ji iš karto pasuko kiek kitokia linkme, negu anos žymiausių mūsų kritinio realizmo atstovės. Tiesa, ir jos kūryboje nemaža vietos skirta valstiečių tematikai, nemaža čia jų skurdo, var-go, sunkios buities vaizdų, tačiau rašytoja jais reiškia ne tiek protestą prieš ne-teisingą anų laikų socialinę santvarką, kiek panaudoja juos didaktiniams tikslams, teigdamas, jog tik švietimas, darbusimas ir dora page-rins valstiečių buitį. Labai nepalankiai Šatrijos Raga-na žiūri į dvarininkus — nutautėjusius, prieš iš k u s lietuvių nacionaliniam judė-jimui, neperžengiamą sieną atsivėrusiems nuo laudies ir ją išnaudojančiams — jiems ji negali atstoti satyros žodžio, kaip apsakyme "Dėl tėvynės." Tačiau gana dažnai ji į dvarą pažiūri ir ki-taip, matydamas jame kul-tūros ir švietimo židinį. Zo-džiui, Šatrijos Raganos kū-ryboje veltui ieškotume gi-liesnės socialinės kritikos veltui stengtumėms įsivel-gyti jos kūriniuose revoliuci-onizuojančią prasmę. Ne-čia ji įsinašas į lietuvių li-teratūrą, ne čia jos reikš-mė. Gimusi ir užaugusi konservatyvioje, religingoje dvarininkų šeimoje, ji visą amžių liko ištikima iš na-ųjų paveldėtai ideologijai, kuri negalėjo nepalikti žy-mės jos kūryboje.

Šatrijos Ragana atėjo į lietuvių literatūrą, kaip ir daugelis jos kartos rašyto-jų, Povilo Višinskio paska-tinta ir globojama. Jo rū-pesčių 1898 m. "Varpe" pa-sirodė jaunos autorės lyri-nės prozos vaizdelis "Kodėl tavęs čia nėra?" patikęs skaitytojams, labai naujai ir galviai nuskambėjęs ano meto lietuvių literatūroje. Visus patraukė atviras kū-rinlio emociingumas, sva-dinga ir poetiška jo nuota-ka, muzikalus jo sakinių skambumas. Dėmesys žmo-gaus vidutiniam gyvenimui, ypač jo jausmų pasauliui, romantinis lyrizmas, daili, muzikali frazė sudarys ir vėliau būdingus Šatrijos Raganos meninės masyse-nos bruožus, pilniausiai at-siskleidusius jos apsakyme "Senamė dvare." Tai pu-siau autobiografinio pobū-džio kūrinys, kur pro toli-mų vaikystės atsiminimų šydą brėžiasi nedidelio Že-maitijos dvarelė ir jo gy-ventųjų paveikslai. Mažo-sios Irušės akimis rašytoja čia žvelgia į trapią, švelnia-sielę mamaitę, pasekdama skaudžią gyvenimo dramą, susidūrus poetiškais jos sielos polėkiams su siauru prakticismu ir dvasiniu kurtumu. Subtili psicholo-ginė analizė, kuri jungiasi čia su idiliškais, čia su hu-moristiniais kasdieninės buities vaizdais, padaro apysaką "Senamė dvare" vienu įdomiausių mūsų se-nesnės prozos pavyzdžių.

Žymi vieta Šatrijos Ra-ganos kūryboje priklauso vaikų tematikai. Linkusi į pedagogiką, keletą metų studijavusi pedagogikos mokslus Šveicarijos univer-sitetuose, rašytoja jautriai, su meile žvelgė į vaikų pa-

ratūros panoramoje labai savitą žymę. Ji pirmoji mūsų grožinėje prozoje giliau pažvelgė į žmogaus vidinį gyvenimą, praturtino jos problematiką, kreipdama iš-skirtinę dėmesį į etikos klausimus. Meninės išraiškos srityje čia rasime nema-žą sąmoningų pastangų pa-ivairinti kūrybinių kompo-zicijų ir stilistiką.

Zinoma, Šatrijos Ragana nestovi magistra linia me lietuvių literatūros kelyje, kaip Žemaitė arba J. Bi-liūnas. Tačiau jos kūryba, kupina romantiško svajin-gumo ir dvasinės šilumos, slepia nemažą vertybių, ga-linčių dar ir šiandien praturtinti mūsų kultūros lo-byną.

V. Zaborskaitė
Filologijos mokslų
kandidatė

Žodis apie moterų kovas

Man prisimena moterų sufragisčių kovos už lygias politines teises, kovos unio-je, kada kovojome už lygų darbą ir lygų mokesčių įvai-riuose darbuose. Moterys nai ji į sumanesni vyrai kovojo bendromis jėgomis, kad mo-terys nebūtų pažemintos ir skriaudžiamos. Dabar jos jau yra prasiskynusios ke-lią į progresą, ir turi sau lygias teises darbuose ir ti jos kūriniuose revoliuci-onizuojančią prasmę. Ne-čia ji įsinašas į lietuvių li-teratūrą, ne čia jos reikš-mė. Gimusi ir užaugusi konservatyvioje, religingoje dvarininkų šeimoje, ji visą amžių liko ištikima iš na-ųjų paveldėtai ideologijai, kuri negalėjo nepalikti žy-mės jos kūryboje.

Noriu pažymėti, kad tose kovose ir man teka akty-viškai dalyvauti tiek tauti-niai, tiek tarptautiniai. To-dėl gerai jas atsimenu. Per eilę metų buvau tautinių ir tarptautinių moterų orga-niacijų narė, ir aš labai džiaugiuosi, kad moterys atlieka didelį ir svarbų dar-bą, kovodamos už lygias teises, prieš karą, prieš Amerikos karinių jėgų įsi-vertimą į Vietnamą ir ki-tur. Jos kovoja, kad šis Vietnamo karas tuoj būtų balgtas.

Tik gaila, kad aš nebetu-riu jėgų tose kovose daly-vauti kartu su tomis pu-rikiomis moterimis. Aš visa širdžia gerbiu jas ir remiu medžiaginiais, kiek tik pajė-giu.

Sirdingai sveikinu kovo-jančias moteris su Tarp-tautine Moterų Švente!

Skaitydama anglišką pa-žangų savaitraštį "Peoples World" užtikau įdomų straipsnį apie "Jeanette

Rankin Brigadą," kuri su-sidėjo iš 5,000 maršuotojų į Washingtoną su peticijomis Kongresui, kad Vietnamo karas būtų tuojau baigtas. Man įdomu tas, kad iš Kalifornijos buvo virš 100 maršuotojų, kurių tarpe da-lyvavo ir mūsų pažangioji draugė Ksavera Karosienė. Mums pažangiesiems kali-forniečiams tikrai yra gar-bė turėti savo gretose drau-gę Ksaverą.

Lai gyvuoja Moterų Tarp-tautinė Diena Kovo 8-ta ir Moterų Pažangus Judėji-mas!

Lai prasmenga karai!
Lai gyvuoja TATKA!

M. K. A.

Long Island Railroad vėl kels fėrus

Long Island Railroad ofi-cialai, sakydami, kad ran-dasi "kritiškoje finansinėje padėtyje", reikalauja pakel-ti važiuotės kainas nuo 7 c iki 10 c už kiekvieną važia-vimą, su kovo 22 d.

Jau ir dabar važiuojas į New Yorką labai aukštas tiems, kurie gyvena Long Islande ir turi važinėti kas-dieną. Žmogus gyvenantis, 39 mylios nuo miesto, da-bar moka \$43.55 į mėnesį už "specialią bilietą", kuris, sa-koma, turi daug nuolaidų. Pakiltų iki \$49.55. Savaiti-niai bilietai dabar kainuoja \$10.40, pakiltų iki \$11.60.

I koncertą...

"Laisvės" Bendrovės Dalininkų
Metinis Suvažiavimas

ir

BANKETAS

Ivyks Sekmadienį

17 d. Kovo-March, 1968

Laisvės Salėje

102-02 Liberty Ave.

Ozone Park, N. Y.

Suvažiavimas prasidės 10 val. ryto

Po suvažiavimo apie 5-tą val. vakare banketas

Banketo kaina \$4.00

Bus gera vakarienė ir bus malonių pasikalbėjimų su svečiais iš tolimesnių kolonijų. Tuo laiku diena jau bus daug ilgesnė, taigi svečiams nereikės labai skubintis namo.

Prašome išanksto įsigyti banketo bilietus dėl patogumo sau ir rengėjams.

Banketo Komisija

Elžbieta Daugvilienė, didelio talento liaudies dailininkė

Kas lankėsi Kauno Valst. M. K. Čiurlionio v. dailės muziejuje, tas, be abejo, matė iš neįprastos medžiagos atliktas skulptūras, vaizduojančias baudžiavą ir 1863 m. sukilimą. Skulptūros nenulipdytos, nenuliečiamos ir neįskaitomos, o susiūtos iš daugybės nedidelių medžio žievės gabaliukų. Šiuos unikalius darbus sukūrė savamokslė dailininkė Elžbieta Paškauskaitė-Daugvilienė.

Gimė ji 1886 m. Kaune ir visą gyvenimą praleidė gimtajame mieste. Anksti netekusi tėvo, ji turėjo padėti motinai. Šešerių metų mergaitė jau dirbo popierinės gėlės. Jos senelis, 1863 m. sukilimo dalyvis, mirė ištremtas Sibire. Senelės pasakojimai apie baudžiavą, sukilimą ir tragišką senelio likimą visam gyvenimui įstrigo būsimosios dailininkės atmintin ir vėliau ryškiai atsispindėjo kūryboje.

Menininkė baigė keturias gimnazijos klases. Labai mėgo literatūrą ir muziką. Bandė piešti. Viename kaikių baliuje 1912 m. išradinai ir meniškai atliktos jos kaukės "Dvidešimtas amžius" ir "Atkos veršis" patraukė visuomenės dėmesį. Apie talentingą savamokslę dailininkę rašė spauda. Ankstyvieji dailininkės darbai, žuvo pasaulinio karo metu.

1919 m. ištėkėjusi, E. Daugvilienė apsigyveno Kaune, Zaliakalnyje, ir ver-

tėsi daržininkystė. Laisvą laiką atidavė kūrybai. Jos skulptūrų originalumą daug nulemia iki šiol niekieno ne naudota medžiaga — medžio žievė, jos išradingas panaudojimas. Pavasarį prisirintos nenulipdytos, nenuliečiamos ir neįskaitomos, o susiūtos iš daugybės nedidelių medžio žievės gabaliukų. Šiuos unikalius darbus sukūrė savamokslė dailininkė Elžbieta Paškauskaitė-Daugvilienė.

Apie E. Daugvilienės kūrybą dailininkė gyvai esant mažai kas nežinojo: ji dirbo beveik slapčiomis, užsidariusi kambarėlyje, kurio sienos buvo apstatytos vos pradėtomis ir jau baigiamomis skulptūromis. Tik po dailininkės mirties (1959 m.) jos darbai pasidarė žinomi visuomenei: dalį jų įsigijo M. K. Čiurlionio muziejus.

Daugumos skulptūrų tematika tragiška, sunki. Pati dailininkė giliai pergyveno žmonių vargus, kančias ir sielvartus. Jos kūriniai stebina ne tik neįprasta medžiaga, bet taip pat savo monumentalumu, apibendrinimo ir išraiškos jėga. Tai labai retas ir originalus liaudies talentas.

K. Abramavičius

Juzė Šukienė --- buvusi įžymi veikėja Jungtinėse Valstijose

Kaip greitai, kaip dabar tas žalvarinis saulėlydžio atšvaitas palangėm, įvairiomis varšomis numirgėjo aštuoniadesimt ketveri metai.

...O buvo ir ji maža basakojė mergaitė. Anksti išmoko skaityti. Turtingi giminių turėjo didelę biblioteką. Nešykštėjo mažajai knygų.

— Juzė, Juzė, kur tu? — šaukdavo mama.

Nematydavo, kad duklė čia pat, virš galvos, įsirančius po kuplaus klevo lapija, sėdi ant šakos ir skaito knygą.

Paaugusi Juzefa išmoko siūti, iš gimtųjų Tirkšlių persikėlė į Zarėnus, bet gyvenimas buvo nelengvas, ir jos širdyje vis stiprėjo noras leistis, kur akys veda. Amerika — štai kur išganymas!

Į naują pasaulį

1904 m. transatlantinis garlaivis atplukdė ją į pažadėtąją žemę.

...Klajonės po Jungtinių Valstijų didmiesčius. Niujorkas. Bostonas. Čikaga. Filadelfija. Darbas įvairiose gamyklose. Pavyko įsitaisyti auklė turtingoje šeimoje. Paskui ji vėl grįžo į gamyklą. Ieškojo svajotojo rojaus, bet taip ir nesurado. Pamažu suprato, kad geresnį gyvenimą galima tik kovote iškovoti.

Spaudos, pažangių draugų veikiamą, 1907 m. įsijungė į organizuotą vienminčių būrį, įstojo į Lietuvių socialistų sąjungą. Paskui J. Šukienė susipažino su V. Mickevičium-Kapsuku, kuris 1916—1917 m. redagavo Amerikos lietuvių socialistų laikraštį "Kovą".

V. Mickevičius-Kapsukas ir pakvietė Juzefą Šukienę dirbti naujai steigiamo mėnesinio žurnalo "Moterys balsas", vėliau pavadinto "Darbininkių balsu", redakcijoje.

— Nesugebėsiu, — abejojo ji.

— Padėsim.

Paskui 40-ame "Kovos" numeryje V. Mickevičius-Kapsukas rašė: "Jau jis išėjo. Turinys gana įvairus. Svarbiausia, kad beveik visą jį prirašė pačios moterys, ir, sako, ne visi raštai dar neįdomūs mokslininkas Antuanas Lavuazjė. Greitai jis padarė kelis žibintų modelius. Bet kaip išrinkti geriausią? Prietaisų, registruojančių apšvietimo stiprumą, tada dar nebuvo. Beliko viena išeitis — nustatyti šviesumą iš akies. Pusantr mėnesio Lavuazjė gyveno absoliučiai tamsiame kambaryje ir pagaliau išmoko pastebėti mažiausią apšvietimo skirtumą. Jo atrinktas geriausias žibinto variantas konkurse laimėjo pirmąją premiją.

Valstijų Komunistų partija.

...Po kasdieninio darbo net atsikvėpti nėra kada: J. Šukienė — Amerikos Lietuvių darbininkų literatūros draugijos centro komiteto sekretorė ir "Darbininkių balsu" redaktorė. Užėjus reakcijos bangai, ji areštuojama.

Atgal į tėvynę

Sukiai persikelia iš New Yorko į medžio apdirbimo centrą Grand Rapids, kur gyvena Sakalauskų pavardėm, ir tęsia kovą.

1933 m. sutaria grįžti atgal į gimtinę. Lietuva valdoma fašistų, todėl jie, V. Mickevičius-Kapsukas patarti, įsikuria Minske.

Tai buvo laimingos dienos. 1934 m. J. Šukys rašė A. Bimbai:

"Mes čion Tarybų darbininkai nelaukiame gerlaikio nei gerbūvio nei iš kur: dirbame, triūsiam, patys sau laimę statome."

Deja, užėjo karas. J. Šukienė sužuvo hitlerininkai. Jai geri žmonės padėjo pargrįžti į Lietuvą, pas seserį į Papilę.

Ten ir dabar tebegyvena. Geriausi senutės bičiuliai — Papilės vidurinės mokyklos moksleiviai. Dažnai aplanko ją, klausosi prisiminimų. Ir jina neretai nueina į mokyklą.

Gal todėl J. Šukienė atrodo, kad ji tebėra tokia pat jauna, kaip anais metais, kai draugų būrys žygiavo Naujojo Rytą pastikiti.

Kazys Virmauskas

Lotaro Bolco viešnagė Lietuvoje

Lietuvoje viešėjo Vokietijos Demokratinės Respublikos nacionalinio komiteto Baltijos jūros Taikos savaitės rengti pirmininkas Lotaras Bolcas. Jis susipažino su sostinės architektūriniais, istoriniais paminklais, meno kūrniais, pabuvojo liaudies ūkio ir kultūros laimėjimų parodoje, apsilankė Užsienio reikalų ministerijoje ir kitur.

Lotaras Bolcas taip pat lankėsi Kaune, susitiko su miesto vykdomojo komiteto pirmininku J. Šėriu, apžiūrėjo Kauno įžymybes.

Svečias kalbėjo per Vilniaus televiziją. Iš Vilniaus Lotaras Bolcas išvyko į Rygą.

Kairas. — Eina gandai, kad Egipto prezidentas Nasseris jau sutinka pradėti su Izraeliu netiesiogines derybas.

IVAIRENYBĖS

1. Tarpusavio susikalbėjimo tikslu žmoginės beždžionės vartoja apie 20 garsų, o dabartinė žmonių kalba turi virš 150,000 žodžių.

2. Vakarų Vokietijoje gyvena 4,000 vaikų be rankų ir kojų, pagimdytų motinų, kurios vartojo thalidomid. Firma, kuri pagamino šį preparatą nebuvo patraukta atsakomybėn ir valstybė nesuteikė šioms aukoms jokios pagalbos.

3. Olandijoje yra daug kanalų. Kasdieną į vandenį įkrenta apie 12 automobilių. Kad išvengus nelaimingų atsitikimų, ruošiami specialūs kursai, kuriuose lankytojai mokosi, kaip reikia išsibelgti iš skėstančio automobilio.

4. Paslaptingas tungusų meteoritas, kuris nukrito 1908 m. Sibire, sukėlė susidomėjimą mokslininkų tarpe. Jo išsiveržimo jėga įvertinta 30 megatonų nitrotylo, beveik, nesukėlė radioaktyvumo nukritimo teritorijoje. Ugningo rutulio karštis išsilaikė vos keliatą sekundžių. Kai kurie mokslininkai tvirtina, kad tai buvo meteoritas iš antimatijos.

5. Rykliai neserga vėžiu. Tam tikra substancija, išimta iš ryklio kepenų, naikina vėžio lasteles. Mokslininkai mėgino apkrestyti ryklius vėžiu, bet šis bandymas nepavyko. Pabandyta ryklių kepenų substanciją įskiepyti 1,500 žvėrimis, sergantiems vėžiu: vištoms, pelėms ir kt. Bandymas davė teigiamus rezultatus.

6. Australijos jūrininkai ir mokslininkai, grįžę iš Antarktikos ekspedicijos, padavė į Sidniejaus muziejų nepaprastą eksponatą. Tai žuvis — kardas, sverianti 122 kg., ją rado ledynuose. Mokslininkų nuomonė, kad ši žuvis gyveno prieš 100,000 metų. Nepaisant tokio ilgo amžiaus, puikiai išsilaikė šios žuvies kūno ir akių spalva.

7. Amerikos geologai Floridos pakrantėje atrado didžiulius povandenines mangano rūdos atsargas, apimančias 37,500 km. Mangano rūdos klodai randasi nuo 300-900 m. žemės gilumoje.

8. Iš ilgos kelionės po vandenyną grįžo į Leningradą uostą vienintelis pasauly antimagnetinis laivas "Zaria". Tarybiniai mokslininkai jame išbuvo, beveik, pusę metų. Jie tyrinėjo magnetinį žemės lauką, jonosferą, kosminį spinduliavimą įvairiose Atlanto ir Indijos vandenyno dalyse. Laivas "Zaria" perplaukė 25,700 jūros mylių, aplankydami Europos, Azijos ir

Australijos uostus. Nežinoma, kad šis laivas pastatytas be plieno ir geležies, jis atliko po vandenyną 9 keliones, puikiai jas atlaikydamas.

9. Atlanto vandenynė žuvų gaudymas kasmet didėja. Pvz., tarp Pietų Brazilijos ir Ugnies žemės per metus sugauna nuo 3-3,5 mln. tonų. Bandymai parodė, kad Pietų Amerikos pakrantėse, gilumoje 300-500 m. yra turtingos įvairių žuvų atsargos. Be to, vandenyno seklumoje užtikamos flamandų silkės ir sardelės.

10. JAV firmos pradėjo derybas su ispanų firmomis dėl bendros eksploatacijos turtingų aukštos kokybės fosforitų klodų, esančių Ispanijos Sacharoje. Metinė produkcija šių fosforitų

klodų duotų 10 mln. tonų. Tuo būdu Ispanų Sachara prilygtų fosforitų produkcijai su Maroku, kuris užima po JAV antrą vietą pasauly.

11. 1964 m., lankydamosi Krokuvos Jogailos bibliotekoje, Spec. restauracinių dirbtuvių mokslinė bendradarbi T. Dambrauskaitė surado dalies Kauno senamiesčio planą, pažymėtą 1776 m. data. Šis įdomus darinys gali padėti išspręsti daug Kauno miesto tyrinėjimams rūpinų problemų, kadangi plane nurodyti svarbūs senamiesčio objektai: fosos apsupta pilis, senoji Kauno pinigų kalykla, buvusi Rotušės aikštė. Planas, pateikia daug vertingų duomenų pagrindinių gatvių formavimuisi santarfos rajone išaiškinti.

Dr. M. Kmita

Varšuva

Mūsų "klajokliniai darbininkai"

Vėlesniais laikais Amerikos tūli "geri" turčiai ir "geri" valdininkai "susiurpino" klajoklinių darbininkų (migratory workers) padėtimi. Vasario 16 dieną Suffolk apskrities ir Federalinės valdžios oficialiai 12 automobilių atvyko į vieną tokių darbininkų "kempę" pažiūrėti ir patirti, ką reikėtų padaryti, kad pagerinti jų būklę.

"Klajokliniais" darbininkais Amerikoje vadinami tie darbininkai, kurie dirba ūkinius darbus sezoniniais. Visame pasaulyje yra tokių ūkinių darbų, kurie reikalaujami darbininkų masėmis tik trumpam laikui: dažniausiai tik dviem savaitėms laiko, o ilgiausiai — apie tris mėnesius.

Reikia žinoti, kad ir šioje "pasitūsioje" masinių gaudynė dar yra daug atsitikimų, kur mašina neįstengia išstumti darbininkų rankų ir tiek. Pavyzdžiui, uogų (vynuogių, žemuogių ir kitų minkštųjų uogų) produkcijoje rankos darba atlieka geriau negu mašina. Todėl jų darbas ir tenka klajokliams darbininkams.

Tokių minkštųjų uogų auginimas jau siekia šimtus tūkstančių akrų Amerikoje, ir skirtingose šalies dalyse ir skirtingais sezonais, todėl, kad šalis guli įvairiose klimatuose. Net ir "vienoje vietoje" skirtingi sezonai dėl augmenų. Pav., kai uogas jau nurinktos Long Island ir New Jersey, tai New York valstijoje, apie Finger Lakes sekciją, arti Kanados, tokios pat uogos tik pradeda sirpti.

Tie patys klajūnai darbininkai dabar apleidžia rytų New Yorką ir keliauja į tos pačios valstijos žiemus-vakarūs. Ten jie vėl užtrunka tas pačias dvi-tris savaites. O apie tą laiką jau prispėja mėlynės ir avietės New Jersey, taipgi tūlose vietose rytinėje dalyje N. Y. valstijos ir Long Island. Tai tie patys klajūnai vėl šaunasi rytų link. Čia suminėja rytų dali Amerikos, kur kalbami klajūnai darbininkai švaistosi iš vietos į kitą už šimtų mylių. Bet juk yra pietinės ir vakarinės valstijos, kur tokia pat padėtis.

Priniau tik uogas, kurios reikalauja sezoninių darbininkų masinai. Bet yra ir kitų agrikultūrinių produktų, kaip bulvės, kon-

servuojamos daržovės, kurios vėl savo laikui reikalauja trumpam laikui masių, tūkstančių darbininkų.

Šiuo tarpu neturiu tikrų šaltinių, kuriais galėčiau remtis, kiek iš viso yra Amerikoje tokių klajoklių darbininkų. Pora metų atgal skaičiau, kad būk jų esą apie šimtą penkiasdešimt tūkstančių. Bet ten nebuvo priskaityti Meksikos "wetbacks," kurie dešimtimis tūkstančių perbrenda Rio Grande dirbti Texas valstijoje.

Nereikia nei dėstyti, nei filosofuoti, koks gyvenimas gali būti tokių darbininkų net ir prie geriausių aplinkybių. Ko jau ko, bet pastorims savaitėms laiko, o ilgiausiai — apie tris mėnesius.

Toks šeima auginantis klajūnas darbininkas turi uždirbti tiek, kad jis galėtų ne tik automobilį turėti pasiekimui darbavietės, ale galėtų ir išstiepti pasimokėti lektuvo kelionę, jeigu jam prisieitu būti greitai prie šeimos.

Bet toks geresnis užmokestis klajūnui darbininkui neįmanomas prie dabartinio mūsų ekonominio surėdymo. Nėra nei kalbos... Eilinis ūkininkas, kuris samdo klajūną darbininką, turi savo bėdas.

Todėl visokių tų "mielasirdingų" žmonių ir politikierių komisijų "susiurpinimai" neneš naudos klajūnams darbininkams, kaip nenešė tokie dalykai kitiems darbininkams praėjusioje tol, kol patys darbininkai nesusiprato organizuoti ir reikalauoti masine veikla geresnio užmokesčio už darbą.

Už \$1.60 į valandą, kaip dabar yra nustatyta valdžios minimalė užmokestis, klajūnas darbininkas gali viso labo tik "dūši" savo kūne išlaikyti, priguldami kur jam ūkininko duodamoje pašūvėje — senoje vištidėje, net ir kaulidėje, arba sename išmesta miesto buse, arba vėjuotame barake.

Politikierių komisija pasibaisėjo tokiomis vietomis. Bet, veikiausia, to jiems ir užteks. O vargšas klajūnas darbininkas lai žyvinasi, kaip jis išmano...

A. Gilman

"Ekranas" Nevėžio vingyje

Ant aukštumos, iš trijų pusių apjuostos Nevėžio, didingai boluoja sau lygi visoje Aukštaitijoje neturintis fabrikas. Tai "Ekranas" — viena didžiausių šios rūšies įmonių šalyje, respublikos elektrovakuuminės industrijos milžinas.

Įžengęs į fabriką truputį nustembi: įrengimai dūzgia, o žmonių beveik nesimato. Čia viešpatuoja iš operatoriaus pulto valdomi automatai. Tie puikiai atlieka visas operacijas.

Tolesnis gamyklos technologinis "takas" atveda mus į stiklo skyrių. Čia tikras sudėtingų masinių ir agregatų labirintas. Karščių alsuojančiose stiklo virimo krosnyse užauja Dašavos dujų liepsnos. 1,500 laipsnių! Raudoni tasis stiklo masės lašai, panašūs į milžiniškas ašaras, vienas po kito krenta į formas. Galinčia presas "ašarą" paverčia ekranu. Netoliese kitas išcentrinis automatas formuoja kinesiopo kūgius.

Net apie 400 valandų prabėga, kol Anykščių smėlis virsta kinesiopu (televizijos stiklu). Vienas iš šio skyriaus milžino šeimininkų yra technologas Andriejus Tulaba. Jis — Kauno Politechnikos instituto auklėtinis. Beveik dveji metai prabėgo komandiruotėse. Rusijos Federacijos, Ukrainos, Baltarusijos ir kitų brolių giminingose įmonėse jaunasis inžinierius gilino žinias ir sėmėsi patirties.

Panašios į jo ir daugelio kitų naujosios įmonės specialistų bei darbininkų gamybinės biografijos. Vos

ne kas ketvirtas ekranietis mokėsi arba tobulinosi Maskvoje, Leningrade, Jekaterinburge, Brianske... O ir šiandien tolimų draugų pagalba visad jaučiama. Tur būt, todėl panevėžiečiai palginti taip greitai įsisavino nepaprastai sudėtingą gamybą.

Kineskopai su "Ekranu" gamyklos ženklu jau keliauja į šalies televizorių gamyklas. Panevėžiečių "žydrieji ekranai" pradėti eksportuoti į Demokratinę Vokietiją, Vengriją, Čekoslovakiją, jais susidomėjo Belgų, italų ir kitų užsienio šalių firmos.

... O Nevėžio vingyje ir toliau triūsia statybininkai. Kyla vis nauji "Ekranu" pastatai.

V. Maižius
ELTOS koresp.

GUDRYBĖ VIETOJ PRIETAISO

Kadaise Paryžiuje buvo paskelbtas konkursas geriausiam miesto apšvietimo projektui. Konkurse nutarta dalyvauti ir tuo metu dar nežinomas mokslininkas Antuanas Lavuazjė.

Greitai jis padarė kelis žibintų modelius. Bet kaip išrinkti geriausią? Prietaisų, registruojančių apšvietimo stiprumą, tada dar nebuvo. Beliko viena išeitis — nustatyti šviesumą iš akies. Pusantr mėnesio Lavuazjė gyveno absoliučiai tamsiame kambaryje ir pagaliau išmoko pastebėti mažiausią apšvietimo skirtumą. Jo atrinktas geriausias žibinto variantas konkurse laimėjo pirmąją premiją.

DETROIT, MICH.

PAVASARINIS BANKETAS

Rengia
Detroito Lietuvių Kliubas
Pagerbinui Juozapų ir Patrikų
Šeštadienį, Kovo-March 16 d., 1968 m.
Pradžią 6:30 val. vakare

Kliubo Įstaigoje
4114 W. Vernor Highway :: Detroit, Mich.
Geras Orkestras Šokiams
Dėl valgių bilietas \$2.00 ypatai
Kviečia Kliubo Valdyba

Worcester, Mass.**Ilgai atmintinas gražus palikimas**

Vasario 14-tą mirė ilgametis Worcesterio gyventojas Pranas Gudavičius.

Pranas gimęs ir augęs Ervilko kaime, Kauno rėdyboje. Į šią šalį atvyko jaunuoliu būdamas, 1907-ųjų metų pradžioje. Ėmėsi pelnyti sau pragyvenimą Worcesterio apylinkės mažose ūkiuose. Augdamas Lietuvos gražioje giriotoje srityje, matomai, iš pat vaikystės pamilo girią su visų jos grožiu. Čia patekęs į ūkius prie giraičių, sakydavo, kad Amerikoje girios niekada nepilys vainikinėmis, garbanotoms Lietuvos girioms.

Lietuviams įsigijus Olimpią parką Pranas tampa jam medelių auklėtoju, jų globėju.

—Medžiai, kaip žmonės, gyvena, atstoja, jaučia savotiškai. Juos reikia suprasti, auklėti. — sakydavo jis.

Jo auklėtus medžius parke tornadi nusiaubus, daugelį jų sunaikinus, daugelį palikusių, velionis įdėjo kiekvieną nuo darbo už duoną likusią valandėlę medelių atitaisyti, gydyti. Neimdavo jis už savo vertingą dešimtmečių darbą jokio atlyginimo, o draugijai įteikė jam piniginę dovaną, jis ją idėdavo į reikalingus frankus bei medeliams trąšą. Maloniau jam atly-

gimimui buvo matymas jo auklėtus medelius suklestėjusius, šermukšnius apšalinavusius didžiulėmis raudonų uogų kekėmis.

Liūdnei teko Pranuliui atsiseikinti su Olimpija parku. Per pastarus kelio metų jam teko gyventi poilsio namuose Worcesterio priemiestyje. Prieš keletą metų prie progos dar atvykdavo pasižvalgyti parke. „Verkia medeliai, aš verkiu ju.“ sakydavo jis. Kiekvienas medelis Olimpijo parke yra jo išauklėtas, jo mylėtas. Pranas didžiavosi jais kaip nepavaduojamu turtu.

Jis buvo reto charakterio: be reikalo nekalbus, bet visuomet pasveikindavo žmogų su širdies šiluma švintinėja šypsena veide, bylojančia meile žmogui, gyvenimui ir gamtai.

Nuėjęs gana ilgą savo gyvenimo kelią, nieko nenuskriaudęs, neįžeidęs išėjęs, drauge, savo pasirinktos tėvynės Amerikos žemėje, iš gimtojo krašto — Lietuvos — atsivežęs paveldėtą meilę gamtai, palikęs ją ilgai, gražiai atminčiai Olimpija parko medelyne.

Draugas

San Francisco, Cal.—Federaliniai agentai užgrobė 700 svarų marijuanos lėktuvą siuntinyje. Suimtas Terry J. Wing, 27 metų amžiaus, gyvenantis Burlingame, Cal. Jam teismas uždėjo \$10,000 užstatą.

Waterbury, Conn.

Vasario 29 d. po ilgos ir sunkios ligos mirė Magdalena Dambrauskienė, po tėvais Bendoraitytė, 76 metų. Gimusi Skotijoje, su tėvais atvyko į Ameriką, į Waterbury, būdama 2 metų. Čia ir gyveno iki mirties.

Jos tėvai buvo laisvi. Tai, gi, Magdūtė užaugo laisvai ir buvo laisva. Jaunystėje dalyvavo veikime kartu su tėvais. Jos tėvas ir vyras, Motiejus Dambrauskas, buvo socialistas. Jiedu daug dirbo Lietuvių Laisvų kapinių palaikymui; šių žodžių rašytojui irgi teko su jais daug dirbti. Seniau laisvų kapinių palaikymas buvo sunkus, bet gerų žmonių pasišventimas sunkumus nugalejo.

Velionė Dambrauskienė taipgi buvo gera tų kapinių patrijotė. Tai kovo 2 d. buvo palaidota tose Lietuvių laisvos kapinėse Waterburyje šalia savo vyro, kuris išsisi jau nuo 1942 metų, taipgi arti tėvų.

Lai būna Tau ramu arti savųjų. Liūdentys liko sesuo Helen Zukauskas, brolis Vytautas Bendoraitis, abu gyvena McDonough, N. Y., taipgi duklė Aldona Seleki, jau našlė (jos vyras staiga mirė gal prieš 7 ar 8 metus).

J. Stržauskas**Philadelphia, Pa.****„Tiek daug laimėjo“**

Užkalbino senas Muzikalia klubo darbuotojas, kiek susirūpinęs. Jis bėdavoja, kad paskutinį klubą dipukai užkariavę. Pasakoję, kaip jie linksmi, net prie baro ilgokai baliavojo, džiaugdamiesi, kad paskutinį mūsų laimėjo. Kaltina Merkį, Burą ir dar ką, bandžiusius priešintis jų užmojui salę pertaisyti. Net turėjęs nepaprastą susirinkimą šaukti laisvais.

Iškalbėjęs supratau, kad senieji klubiečiai užleido naujesiems ateiviams klubo komitetų vietas be jokių „mušių.“

Kadaise komisija iš senųjų ir naujųjų, apžiūrėjęs namą, rado kai ką taisytiną. Patarė valdybai ir direktoriams, kad pataisyti. Po ilgoko laukimo atsirado mitinge krūva mėlynų planų, su nežinomų ponų architektų siūlymais pertaisyti didžiąją salę. Mažas susirinkimėlis, valdybai prantant, sutiko planus pasiūlyti kontraktoriams, kad sužinoti, už kokią kainą darba atliktų. Sužinota, kad atsieis apie 14 ar daugiau

tūkstančių. Tai daugiau negu pusė viso namo vertės.

Draugijoje yra apie tris šimtus pašalpos narių. Pienų tik apie \$36,000. Draugijos išdas kas metai nuopula daugiau kaip \$3,000. Per šešerius su puse metų nupuošė \$25,000.

Salės išpuošimas nežada pajamų padidėjimo. O čia valdyba reikalauja pradėti taisyti. Tai ir buvo pareikalauta, kad pagal konstitucijos reikalavimą, būtų suauktas susirinkimas.

Kovo 3 d. susirinko virš 30 narių (iš 300) ir patvirtino taisyti išleisti iki 10 tūkstančių dolerių. Nuskyrė vieną narį, kuris visur taisyti spės ir derės, o dar du nariai „prižiūrės.“ Tai toks laimėjimas. Nevertas to džiaugsmo...

Senelis R.**St. Petersburg, Fla.****Nuoširdi padėka**

Visi žinome, kad mirtis neišvengiama gyvenimo taisyklė. Kol ji nepaliečia artimo šeimos nari, rodos, ji nėra tokia skaudi. Kitaip pajunti, kuomet tenka atskirti visiems laikams su mylimu šeimos nariu.

Mes tą gyvai pajutome ir pergyvenome, kuomet mirtis atskyrė visiems laikams mūsų mylimą žmoną Ameriją Sklerienę, kuri mirė 1968 m. vasario 1 dieną St. Petersburg, Floridoje. Nežiūrint, kaip skauda širdis, bet mirusią reikėjo tinkamai palaidoti, o kad tai padarius, reikia ne tik draugų ir artimųjų, bet ir visos plačios visuomenės pastangų. Labai malonu, kad mes jų turėjome, ir gana daug.

Daugelis dalyvavo šermenyse ir laidotuviuose. Visiems paskirai padėkoti neįstengiam, tad tariame nuoširdžią padėką per velionės ir mūsų visų mėgiamą laikraštį „Laisvę.“

Nuoširdus dėkui už prisistatymą tiek daug gyvų gėlių, kurias prisistatė eilė organizacijų ir artimi draugai bei giminės. J. Milerui už pasakytą kalbą laike laidotuvių. Už užuojautas per spaudą ir išreiktas asmeniškas ir laiškas, už gražius aprašymus spaudoje. Karsto nešėjams. Seimininkams už paruošimą pietų palydovams. Mes jūsų visų parodytos užuojautos mums ir išreiškiamą pagarbą mirusiai neužmiršime.

Vyras **Felix Skleris**
Dukterys **Eleanor Celmer**
Mildred Kruger

Užpuolė autoriai

Durban, P. Afrika.—Pietų Afrikos autorius Alan Paton, kuris parašė plačiai žinomą knygą „Cry the Beloved Country“, buvo užpultas ir apiplėštas.

MIAMI, FLA.**Aido choro padėka**

Dėkojame visiems, kurie vasario 22 dieną dalyvavo Aido choro koncerte. Gaila, kad dėl ligos negalėjau jame dalyvauti. Gavęs iš komiteto geras žinias, vardan Aido choro tarsi širdingiausiai padėką mūsų laikraščiams „Laisvei“ ir „Vilniai“ už gerą garsinimą, informavimą skaitytojų apie laiką, vietą ir programos kokybę.

Taipgi širdingiausiai padėką visiems koncerto dalyviams. Jūsų atsilankymas teikė finansinę ir moralę paramą, pridavė Aido chorui daugiau energijos ir ateityje veikti meno srityje. Ačiū A. P. Gabrėnui už gerą vadovybę toje programos. Ačiū gerai Aido rėmėjai ir garbės narei M. Valilionienėi už gerą priėmimą svečių; Vincui Bovinui už pasakytą vertingą kalbą kultūros ir meno klausimais

Širdingiausias ačiū šeiminkams! Jomis buvo: H. Žekonienė, Mae Gabrėnienė, S. Sukaitienė, N. Tamošiūnienė, M. Bovinienė, Milėnienė ir Benderienė.

Sekami suteikė Aido pietums namie gaminto maitos, gėrimų, o daugelis pagelbėjo ir darbuose: N. Tamošiūnienė, Ch. Aimontas, Mikulėnas, J. ir A. Birštonai, Simonienė, Nekrošai ir Mankauskas.

Programoje dalyvavo Biruta Ramoskaitė—Mann, Mae Gabrėnienė, H. Mikitienė, S. Vaineikis, Bruno Nekroša. Ačiū visiems už gražų dainavimą, o muzikui Nekrošai ir už vadovavimą visos muzikos programos ir akompanavimą solistams.

Ačiū brooklyniešiai Jonui Juškai už gražias tautos eiles ir vaidybą, kas labai įvertinama; Aido chorui už prisistatymą per J. Jušką nepamirštamą dovaną — Aido choro nuotraukas.

Žodžių sakant, koncertas visais atžvilgiais pavyko. Įsirašė į choro garbės narius, užsimokėdami po \$5, Vincas Bovinas, J. Steven-sonas, G. Dainys, A. Mažekienė, Josefina Augutienė, Ona Skeberdienė, E. Jackson, A. Aimontienė, S. Sukaitienė, M. Kvietkienė, M. Vallionienė. H. Mikitienė \$10 ir J. Bironas \$10.

Dar sykį ačiū visiems dalyviams ir darbininkams. Aido choro pirmininkas **J. W. Thomsonas**

Maskva. — „Večernaja Moskva“ pasirodė su astūnių puslapių reklamomis. Tai naujas dalykas Tarybų Sąjungoje. Reklamuoja mišpalvoti televizoriai, 24 valandų cheminio valymo krautuvės, vasarinio turizmo ekskursijos, ir t. t.

WORCESTER, MASS.**Mirus****Franui Gudavičiui**

Reikiame nuoširdžią užuojautą liūdesyje vienaitei likusiam broliui Tamošiui, visiems artimiesiems ir draugams.

B. Kukauskas
F. M. Petkūnai
J. Rausaitis
V. K. Zitkai
L. Ausiejienė

A. M. Sukaikai
J. K. Sabaliauskai
J. M. Petkūnai
R. I. Januliai
F. P. Petrauskai

Help Wanted Male**WELDERS**

We have immediate openings for man experienced in MIG & STICK welding.
Good starting salary and excellent company benefits

TRAILMOBILE

MORRIS & WEST POINT PIKE
West Point, Pa.
phone 643-0900
Employment office open 9-4 daily
Midway between Landsdale and Norristown.
An Equal Opportunity Employer. (17-19)

Help Wanted Female

WAITRESSES-BUS GIRLS. Full and part time. Good working conditions. Meals and uniforms furnished. Excellent benefits, paid vac., and sick leave. Apply in person. Hot Shoppe, Lancaster and Martin Ave., Bryn Mawr, Pa. Equal opportunity employer. (18-20)

WOMEN 30 to 45. To assemble small parts. Good pay, vacation, many benefits. Pleasant working conditions. Steady work. Hours 7:30 to 4:00. Starting rate \$1.75, increases come fast. Apply for interview: DA 9-9611. (18-24)

ACCOUNTING CLERK

Exp. Comptometer Operator, 3 to 5 yrs. exp. required. Perm. position w/ attractive work cond. and benefits.
BREUNINGER DAIRIES
3015 No. 7th St., Phila.
Call Mr. McHale. BA 5-4863. (18-20)

PACKERS

For children's Dress Manufacturing. Piece work, experience preferred. Excellent working conditions in modern air-cond. plant. Call BA 3-6500 for interview. (18-20)

KNITTING & COVERING. Machine operators for wide elastic fabrics. Must be experienced. Modern facilities. Excellent rates and benefits. Apply: ELASTIC FABRICS OF AMERICA, Ft. Washington Indust. Park. 643-0707. (16-18)

MALE or FEMALE**WANTED****MOTEL DESK CLERK**

Will train. Also couples for general duties.
Salary & Apts. Apply 9-5 PM
Call HO 4-4422, Treviso, Pa. (16-21)

Pranešimas**Hartford, Conn.**

L. M. Klubas susirinkimą laikys sekmadienį, kovo 17 d., 2 val. dieną. Po trumpo pasitarimo, turėsime paminėjimą Moters Dienos. Kvietiname drauges visas dalyvauti ir atsiveskite pašalinių, gražiai praleisti dieną. (18-19)

Detroit. — Fordo kompanija atšaukė 41,000 1968 modelių „Falcon“, „Fairlane“, „Montego“ automobilių ir Ranchero „station wagonų“ dėl pataisymo nužiūrėtų defektų. Sako, koks nors šriubas vairavimo centre turi būti pakeistas. Jei šis šriubas sugestų vairuojant mašiną, ji galėtų išeiti iš kontrolės.

Help Wanted Male**ASSEMBLER, GRINDER, FITTER-WELDER**

Must be experienced. Top rates, 8 paid holidays, paid vacations, pension plan, medical-surgical benefits for employees and dependents. Apply D-FAB ENGINEERING, Div. of Freuhauf Corp., Rt. 202, Montgomeryville, Pa. CH 73128. (18-20)

SHOP TRAINEES

General Production Work. Need mechanically inclined individual interested in learning new production techniques. Sick leave, vacations, holidays, merit increases. Call Mr. Kowski. OL 9-8400. SPECIALTY GLASS PRODUCTS, INC., 142 Terwood Rd., Willow Grove, Pa. (18-24)

MAINTENANCE Mechanic. Man w/ corrugator machine, exp. pref'd, but not essentially necessary. Some electrical exp. useful. Co. offers steady employment, major medical, sal. comm. w/ exp. O'CONNOR CONTAINER CORP., 539 Dunksferry Rd., Edgington, Pa. (18-20)

PRINTING PRESSMEN AND TRAINEES

Experienced and trainees letter press printers for modern progressive shop. West Phila. Day. All fringe benefits, Blue Cross & Blue Shield. Trainees interested in learning and have aptitude, earn while learning. Call JE 3-6643. (18-24)

FITTERS & LAYOUT MEN. Experienced. Tank pressure vessels and metal fabrications. Must be able to work from blue prints and do own burning. Steady work. Full paid benefits. JOHN WOOD CO., 100 Washington St., Conshohocken, Pa. (18-23)

AUTO BODY MAN

Must be experienced
Top wages
Modern Shop
IV 2-6094 (18-19)

TOOL MAKER

Excellent opportunity. All fringe benefits. Group insurance, hospitalization, Pension, vacation, holidays and etc. Apply in person.
GENERAL MACHINE COMPANY
4th and Furnace Sts., Emmaus, Pa.
An Equal Opportunity Employer (13-19)

WINDOW & GRILL

men wanted, full or part time, day or night 9 to 1, 11 to 2.
Good starting salary
Advancement Opportunity
Group Insurance
Paid Vacation
Profit Sharing
McDONALD'S
1633 Old York Rd. OL 9-9713
Abington, Pa. (15-17)

WINDOW CLEANERS & FLOOR MEN

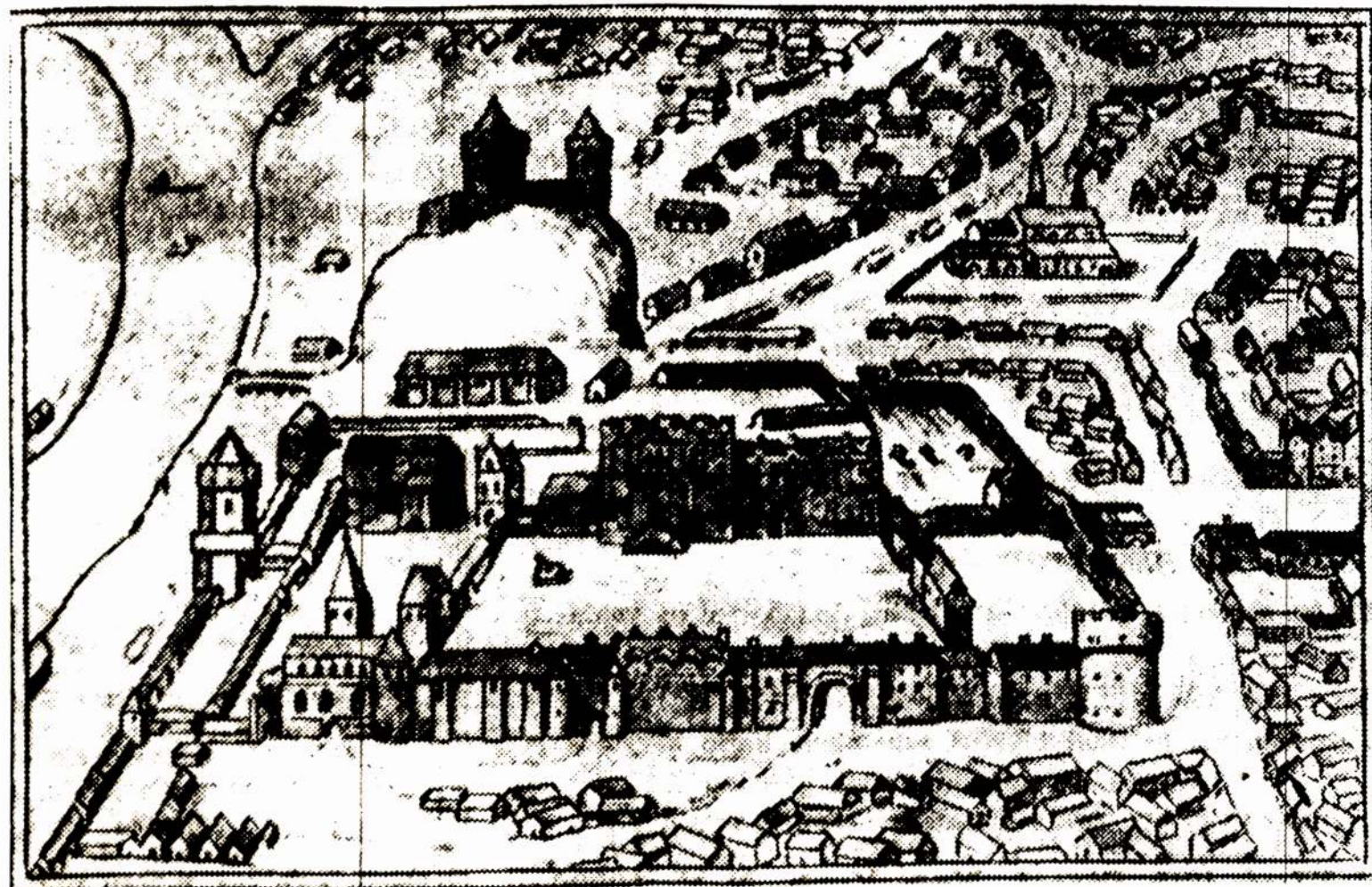
Experienced. Above average wages, periodic increases. Company benefits. Must have driver's license. 111 N. 8th St., Camden, 2nd fl. 964-4611. (18-19)

VENDING MACHINE MECHANIC

(Cigaret & candy machine). Must be exp'd. Good sal. & fringe benefit. Apply STAN HARRIS CO., 508 W. Venango St. And day 10-4 P. M. (18-20)

Suimtas už nušovimą

John Jiminez, 16 metų amžiaus, suimtas savo namuose Bronkse už nužudymą 15 metų John Gasca su strėle.

Nuotraukoje: Taip atrodė Vilnius XVI amžiuje

IŠ LAIŠKŲ

Sekamą laišką iš Lietuvos gavo filadelfietė Paulina Walantienė:

Mes visi esame gyvi ir sveiki, gyvename gerai ir socialiai. Pas mus buvo praėjusi vasara gera ir derlinga, viskas užžaugo gerai, turėsim duonos ir visokio maisto pakankamai, nors lietaus buvo mažoka, ypač iš pavasario.

Dabar kolūkiuose užauga visi javai turtingiau negu seniau, kai gyvenom privačiai, nes dabar daug geriau išdirba žemę, nes viskas mechanizuota. Aš dar dirbu kolūkyje, pasarų sandėlininku, senatvės pensiją man padidino. Pas mus toks įstatas: kada jau gausi senatvės pensiją, ir dar dirbi, tai padidius du metus, jeigu uždirbi daugiau, tai prideda ir pensijos. Aš iš pradžių gavau pensijos į mėnesį po 21 rublį, o už dveju metų, kadangi dar dirbau ir daugiau uždirbau, tai dar pridėjo po 11 rublių į mėnesį, dabar gaunu į mėnesį po 32 rub. ir 25 kap. Mano žmona gauna po 12 rub. į mėnesį. Ji kolūky beveik redirba ir dabar nedirba.

Povilas brolis ir sesuo Adelė taipgi sveiki, gyvena gerai. Povilas 1967 m. vasario mėn. išėjo ant pensijos, nedirba, gauna pensijos į mėnesį po 60 rub. Namą išnuomoja, gauna į mėnesį apie 40 rub., gyvena vienas, turi nuosavą lengvą mašiną, vasara iš mūsų išvežioja į Panevėžio turgu obuolius, uogas. Adelė irgi gyvena gerai pasiturinčiai, kaip jau žinote, turi tris dukteris ir visos trys jau vedę, visos gyvena Panevėžyje. Dvi akušerės, o viena dirba valgykloje vyriausia virėja. — tokio mokslo mokiniai Vilniuje Kulinarijos mokykloje.

Dabar, sausio 6 d., pas viena iš dukterų Genutė — Užuomarsienė buvo balius krikštynos ir sūnelio ir namo įkurtuvės, nes pasistatė naują kooperatinį mūrinių namų, pas mus taip statosi kooperatvinius namus: mieste gyvenantis ir neturintis savo namo, ieigu nori gali statyti kooperatvinius namus, imoka valdžiai 1500—2000 rub. Tada valdžia nastato savo lėšomis dideli mūrinių namų 4—5 aukštus, su daug butu, kiekvienai šeimai irrenčia ir duoda po 2-3 kambarius ir virtuvę anaičiui sklene po sandėli. Butai su visais patogumais: centrinis apšildymas, šaltas ir šiltas vanduo, vonia. Butus paskirsto burtu traukimu.

Tokius namus statosi daug. Ir dar paskui reikia mokėti valdžiai už butą į mėnesį po 20 rublių per 20 metų.

Tokius kooperatinius namus gali užsakyti statyti vieno, dviejų arba trijų kambarių su virtuvėmis.

Mūsų kolūky "Paežerys" gyvena dvi nusenusias vienišas bobutės. Kol dar galėjo pačios save apsižiūrėti, gyvena vienos, turėjo šio kius tokius senovinius namus. Kolūkis joms duodavo nemokamai grūdų, bulvių, cukraus, pieno, malčių ir t. t. Bet dabar nusėję visai, kad negalėję pasigaminti maisto, tai kolūkis bobutes apgyvendino į gerą namą, davė pilną aprūpinimą, pasamdė vieną

moterį joms prižiūrėti. Dabar viena jau numirė, tai kolūkis ją palaidojo.

Tai gi pas mus socialistinėje sirtvarkoj taip viskuo ir ligoj, ir senatvėj visi aprūpinti.

Pas mus nebėra kapitalistų, turtų niekas nebesikrauna, bet turtų ir nebereikia.

Pas mus įstatymai geri visokiais būdais dėl liaudies, bet kaip visur pasaulyje, taip ir pas mus kuriais yra pažeidžiami įstatymai...

Apie Amerikos santvarką daug žinom iš laikraščių, o ypač dėkui iš jūsų siunčiamo man amerikoniško "Laisvės" laikraščio. Kurį gauru reguliariai, vienu mėnesiu vėliau po išsiuntimo.

Jūs Amerikos lietuviai gražiai gyvenate, sueinate, baliavojaite pas Ramanauskus ir kitur. Bet matosi, kad pas jus jaunimo mažai dalyvauja. Tai regeras reiškinys, ženklas ir suamerikonėjimą, nutautėjimą, o senimas mažėja ir mažės.

Labai gaila, kad mirė toks didelis lietuvių pažanas ir labai geras žmogus Rojus Mizara, tai didelis sukrėtimas, didelė nelaimė, labai gaila.

Mes labai stebimės, kad tokioj kultūringoj ir turtingoj valstybėj Amerikoje taip yra paniekinti, skriaudžiami neovai, gyvena net getuose. Tai pas mus per praėjusį kara vokiečiai buvo suvare ir gėtus visus žydus, o vėliau visus sušaudė.

Taip pat didelė nelaimė Vietnamo karas, ne tik vietnamiečiams, bet ir amerikiečiams ir visam pasauliui didelis pavojus dideliu kamui. Mes ištikime, kad Vietnamo liaudis laimės.

Dabar žmoniui jau gyvena toki laikotarpį, kad ankščiau ar vėliau liaudis socializmas prieš kapitalizmą laimės, nes liaudis yra dauguma.

Pas mus dabar žiema yra šalta, net 33°C šalčio.

Praėjusio spalio mėnesio 18 diena rytu buvo didelis vėjas-viesulas, daug išvartė, išplūžė medžius, vaismedžius, andraskė smuriovė namu. Mūsų sode išlanžė 2 obelis ir 2 žilvičius. Mūsų kolūkio smuriovė 3 kloiūmus ir andraskė daug stogų. Prie namų buvo dar didesnės viesulas.

Praėjusio vasario mūsų kolūkis visiems kolūkiu nenuvėrė anaičiui sklene, kuriu yra 350 žmonių, rengia balių padarvų naminio alaus, priėmimo valgiu ir visus pavaišins nagerbs. Visus iš namu surinks, nuveš į balių ir iš balius su mašinomis baliui paskyrė kolūkis 500 rublių.

Kolūky esti baliai, rengia kolūkis kolūkiečiams 8 kovo Moters dienoj, Rudens švenčiai. Naujuose metuose. Kolūkiečiai tarp savęs irai dažnai mylisi, vaišinasi, baliavoja: tai vestuvės, tai krikštynos, pakasvos, į kariuomenę išleistuvės ir t. t. Gyvename linksmai, gražiai, pasiturinčiai... Todėl lietuviai amerikiečiai, vaduotojai tegul mūsų nedavdo nemokamai grūdų, bulvių, cukraus, pieno, malčių ir t. t. Bet dabar nusėję visai, kad negalėję pasigaminti maisto, tai kolūkis bobutes apgyvendino į gerą namą, davė pilną aprūpinimą, pasamdė vieną

Kas praėjo—nebegrįs.

Kas praėjo—nebegrįs.

Tuo kartu likit sveiki, linkime sveikatos, ilgo ir laimingo gyvenimo.

Prašau pasveikinti nuo mūsų brolių Damininką.

Kazys Girklys

Palaukiai
1968 m. sausio 15 d.

Gentlemen:

Mr. S. Molejus passed away on February 4, 1968, at the Garden Nursing Home in Phillipsburg, N. J., at the age of 83. He was born in Lithuania in the year 1885. He was a Veteran of World War I and a long time resident of Somerville, New Jersey. He is survived by various nieces and nephews.

It would be greatly appreciated if this were put in Laisve for the benefit of any friends not notified of Mr. Molejus' death.

Very truly yours,
Mrs. Karen B. Janwich

UŽUOMARSOS?

New Yorko miesto tarybos prezidento O'Connor šoferis nuvežė savo samdytoją į pasitarimą. Kam eikvoti laiką tūčiai — jis nutėjo kaip ką atlikti. Sugrįžęs pamatė, kad jis užrakindamas mašiną raktus paliko viduje. Atsiminė turis ant raktą paliktą palte, bet ir paltas guli užrakintoj mašinoj ant sėdynės. Bandė atlikti langą,—nesiduoda. Tuo tarpu jis atsiminė apie trečią raktą paliktą namie. Ten ir nuskubėjo.

Kol šoferis prakaitavo išlaužti į mašiną, skersai gatvę stovėjęs dormanas stvėrė telefono ragelį ir šūktelėjo policijai: "koks rudaplaukis nori pavogti mašiną". Kai tas rudaplaukis sugrįžo iš namų su raktais, ten jau buvo policija, sugužėję reporteriai ir fotografai.

Šoferio samdytojas tuo metu jau buvo atlikęs planuotą subvejimą keliene. Apie įvykį dėl raktų jis sakė:

"Nėra tokio žmogaus, kuris vienu ar kitu kartu nebūtų buvęs užrakinęs savo raktus mašinoje".

MIRĖ

Praėjusį penktadienį staiga nuo širdies smūgio mirė plačiai New Yorko ir apylinkės lietuviams žinomas pažangietis Vincas (William) Skod's. Velionis pašarvotas šalinski e n e s šermeninėje, 8402 Jamaica Ave. Laidojamas bus trečiądienį, 11 val. ryto.

FRACKVILLE, PA.

Mirus

Aldonai Gray-Grabauskienei

(Kazokytė)

Mes, newyorkiečiai, reiškiamė jos sesutei Suzanai Kazokytei-Jones (buvusi newyorkietė) užuojautą jos liūdesio valandoj. Taipgi užuojautą ir velionės vyrui Juozui, dukrai Frances, sūnui Robert, anūkams ir giminėms.

H. Feiferienė
H. Siaurienė
O. Čepulienė
V. Bunkienė
A. Rainienė
B. Keršulienė
I. Mizarienė
Anne Yakstis
S. Sasna
P. N. Ventai

L. Kavaliauskaitė
J. Gužas
Jonas Grybas
V. Nevinskienė
U. Bagdonienė
A. I. Bimbai
J. J. Lazauskai
Mildred Stensler
K. Aleksynas

Dramos teatruose

Niuorko mieste yra gana daug teatrų: daugiau, negu kuriame kitame pasaulio mieste. Juose statomos dramos, tragedijos, komedijos, etc. Pjesės savo kokybe nelygios: kaj kurios jų geros, kitos vidutinės, kaj kurios visai prastos. O įžangos kainos nepaprastai aukštos, ypatingai tuose teatruose, kur yra orkestrai ir dainų. Kai kuriuose už bilietą imama iki \$10.00. (Kino bilietai svyruoja nuo \$2.00, iki \$3.50).

Moroso teatre statoma žinoma Amerikos dramaturgo Artūro Millerio drama "The Price" ("Kaina"). Tai vienaaktė drama, veiksmas eina pustrėčios valandos be jokios pertraukos, be jokių scenerijos permaitų, tame pačiame kambaryje. O kambarys tai buto aukštas ("attic"), kuriame sukrauta per daugelį metų susikuoję visokios apdulktos baldų bei rūbų atliekos.

Ilgos derybos

Seimos tėvui mirus, vienas jos sūnus, policininkas, nori tą visą šlamštą parduoti, jam reikia pinigų. Jis pas'kviečia seniųjų "kupčių" ir bando jam tą vi-

šą "tavorą" įpiršti. Bet tas yra už jį gudresnis, taip greitai pasiūlo "nekandą". Jis bando viską nuvertinti. Prasideda ilgos derybos, prie kurių prisideda policininko žmona ir pagaliau jo brolis gydytojas. "Kupčius" teduoda tjk \$1.200. Policininkas su pasiūlymu sutinka, bet gydytojas priešinas, sako, jog tai "ubagiška kaina" ir siūlo geresnį planą: padovanoti baldus kokiai labdaros organizacijai ir iš įplaukų mokesčių ("Income Tax") nurašyti \$25,000, kaip "dovanos" vertę. Jis įrodinėja, ne be pagrindo, jog tai esanti visai legali transakcija, vykdoma kaip ten. Ji remia policininko žmoną. Tačiau policininkas su tuo nesutinka ir parduoda baldus už pasiūlytą kainą: geriau turėti rankoje žvirblį, negu dausose arą. Broliai susipyksta ir išsiskiria.

Derybose visą laiką dalyvauja tik keturi žmonės, monologai bei dialogai gana ilgi, kalbėjimo daug, o veiksmo mažai. Pjesės aktyvumas gana siauras, dėl to veikalas vietomis nuobodus. Vaidilos labai geri ir vaidinimą pagirtinai.

A. P—ka

"Laisvės" Bendrovės dalininkų suvažiavimui sveikinimai

Methuen, Mass.

"Laisvės" B-vės šėrininkų suvažiavimui — Gerbiame: jį: Priimkite sveikinimą su auka \$25.00 nuo L. S. K. Bendrovės. Draugiškai, A. Veckys sekr.

W. Suffield, Conn.

Sveikinu "Laisvės" B-vės dalininkų suvažiavimą, sveikinu "Laisvės" kolektyvą, jos bendradarbius, kurie parašo gerus straipsnius. Čia randate mano auką \$10. Draugiškai, V. Staugaitis

Miami, Fla.

Sveikiname visą "Laisvės" kolektyvą ir jos dalininkų suvažiavimą. Visus bendradarbius ir skaitytojus. Linkime dar daug metų plėsti laisvės žodį ir šviesą. Čia randate \$150. sutiprinimui spaudos. Tai nuo LLD 75 kuopos. Draugiškai, Millie Kancere.

Haverhill, Mass.

Sveikiname "Laisvės" dalininkų suvažiavimą, linkime geriausios sekmės daly-

viams, nutarimui dėlei darbo žmonių labo. Čia randate \$6.00. Aukojų po \$2: James Kamenskis, Mary Kazlauskienė, W. A. Račkauskai.

Detroit, Mich.

Sveikiname "Laisvės" šėrininkų suvažiavimą. Aukojų: Po \$5: Pr. Jočionis, J. Linskas. Mr. ir Mrs. Bogus. J. S. Nausėdai, \$3. Po \$2: Terzu šeima, A. Michell ir B. A. Wardo. Po \$1: V. Zabul V. Kirvela, J. Umaras, K. Nausėda, J. Valiukas, E. Ulinskienė, J. Karalius ir J. Saulėnas. Viso aukų \$32. Aukos surinktos no Moterų Pažangos Klubo susirinkimo ir jų pateiktų nieta, 3 d. kovo, per Pr. Jočionį.

Bridgeport, Conn.

Sveikiname "Laisvės" B-vės suvažiavimą, linkėdami jums daug sėkmės. Padarykite gerų tarimų laikraščiui "Laisvei". ir abelnai dėl viso darbininkiško veikimo, o vningai kad su šiuo suvažiavimu užsibaigtų Vietnamo karas ir kiti pasaulie nesupratimai. Čia randate \$15. Draugiškai, J. M. Strižauskai ir M. Valatkie-nė.

APDOVANOJO "LAISVIEČIUS"

Penktadienio ryte, grįžęs iš Floridos, newyorkietis Povilas Alekna, atnešė į anglų kalba dienraščio redaktoriais ir leidėjais Town Hall, New Yorke. Įžanga Floridos. Tai orandžių ir greipfrutų. Sako, tai dovana "Laisvės" kolektyvui nuo gero draugo — vajininko V. Vilkauskio, iš Pinnellas Park (St. Petersburg priemiestis).

Iš tikrųjų netikėta dovana. Esame dėkingi drg. Vilkauskui už jo prisiminimą "Laisvės" kolektyvo. Jis labai gerai darbuojasi vajuose metu. Beveik kiekviename siuntinyje prisiųsdavo po keleta naujų prenumeratų. Dėkui Povilui už atvežimą vaisių, ir varde viso "Laisvės" kolektyvo, dar skvi — didelis lietuviškas AČIŲ Vincui Vilkauskui!

L. K—tė.

Prof'nių ligonių darbininkai streikuoja

Brooklyne ir Bronkse darbininkai išėjo į streiką, protestuodami prieš nelygę algų pakėlimą kaj kuriose klasifikacijose.

Streikuoja 32 ofiso darbininkai iš Bronxo protinės ligoninės ir apie 90 iš Brooklyn Hospital. Jie vidi priklauso Civic Service Employees Association.

Brooklyne areštuoti du 20-mečiai vyrukai bandant apiplėšti subway kasininką. Jie sakė, kad jie turi kasdien gauti \$20 narkotiniams nuodams pirkti.

Livonia, Mich.

Sveikinu mano mylimą "Laisvutę" ir jos suvažiavimo dalyvius, o daugiausia tai draugus, kurie taip nuširdžiai "Laisvėje" darbuojasi. Geriausios sėkmės apginti mūsų teisingus reikalavimus. Čia randate mano auką \$5. Draugiškai, Anna Zigmantienė.

Nuo pavienių: Felix Skleris, St. Petersburg, Fla., \$25.

J. Sleinis, Newark, N. J., \$5.

M. Jurevičienė, Brooklyn, N. Y., \$4.

Mrs. A. Nanaimo, Canada, \$2.

Elena Tamošiūnienė, Montreal, Canada, \$2.

A. Shalpelis, St. Columban, Canada, \$2.

Po \$1: Frank Netsel, Gardner, Mass.; J. Bimbai, Hawthorne, N. J.; J. Adams, Gr. Rapids, Mich.; Mrs. John Young, Cleveland, Ohio; Mary Klish, Wallingford, Conn.

Ačiuojame viršminėtiems prieteliams už jų dovanas laikraščiui. Bus daugiau. —"Laisvės" Adm.

Parengimų kalendorius

Kovo 14 dieną

Susitikimas su naujojo Povilas Alekna, atnešė į anglų kalba dienraščio redaktoriais ir leidėjais Town Hall, New Yorke. Įžanga Floridos. Tai orandžių ir greipfrutų. Sako, tai dovana "Laisvės" kolektyvui nuo gero draugo — vajininko V. Vilkauskio, iš Pinnellas Park (St. Petersburg priemiestis).

Kovo 17

"Laisvės" B-vės dalininkų suvažiavimas ir banketas savoje salėje.

Kovo 31 d.

LLD 1-oji kuopa rengia filmų popietę 2:30 val. popiet, "Laisvės" salėje.

Balandžio 21

LDS 1 kp. pietūs "Laisvės" salėje.

Balandžio 21 d.

LLD 136 kp. spalvotų filmų rodymas 3 val. po pietų Labor Lyceum svetainėje, 15-17 Ann St., Harrison-Kearney, N. J.

Balandžio 28 d.

LLD II apskrities iš Lietuvos spalvotų filmų rodymas 69-61 Grand Ave., Maspeth, N.Y. Pradžia 3 v.

ISVYKSTA Į LIGONINĘ

Brooklynietis Gus Diržuvaitis, ketvirtadienį, kovo 14 d., bus ligoninėje. Jam darys operaciją ant akies (jau antra operacija). Mano, kad gal prisieis pabūti Eye & Ear Infirmary bent keletą dienų. Ligoninė randasi ant 2nd Ave., ir 14th St., New Yorke.

Gus Diržuvaitis yra "Laisvės" Direktorių tarybos narys. Jis apgailestauja, kad negalės dalyvauti šėrininkų suvažiavime.

Varde viso "Laisvės" kolektyvo linkiu jam sėkmingai perygynti operaciją ir vėl dalyvauti mūsų visuomenėje. L. K—tė.

ISVOGĖ KAILINIUS IR SUKNELES

New Yorko p-lė McCaughen apsis kuo dē policijai, jog vagys iš jos buto išvogė 100,000 vertės kailių ir kitų brangumynų. Ji sako, jog vagys tą planavo ilgokai. Dažnai jai paskambindavo telefonu, bet niekas jai neatsiliepėdavo. Ji gyvena 180 E. 79th St., tariamame geresniame rajone.

Du greatnekiečiai broliai Samuel ir Roland, 20 ir 22 metų, buvo įtarti išvogime 84 tūkstančių iš banko, kuriame vienas jų dirbo. Bet į kalėjimą jie neis, nes jie yra studentai. O jų bendras, Norwich miesto mokyklos administratoriaus sūnus, 21 m., padėtas ligoninėn tirti protą, teis paskiau. Pinigai buvo atrasti suslėpti žemėn ir kitur. Jie prisipažino.

Pranešimas

LLD 185 kuopos susirinkimas įvyks 12 d. kovo, 2 val. popiet, "Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. Prašomi visi nariai ateiti, susirinkimuose kiekvienam svarbu dalyvaut. Pasivašinsime kava ir piragu, ir pasikalbėsime.

Valdyba

(18-19)

PAIEŠKOJIMAS

Ieškau Louise ir Onos Budavičių. Jos su motina išvyko gyventi Harrison, N. J. Tada buvo tik 6 metų, 1932 metuose. O dabar jau apie 41 m. amžiaus. Pirmiau gyveno 108 Cross St., Harrison, N. J. Gal kas žino apie jas, prašau pranešti, už ką būsiu dėkingas. John Gabrys, 101 Bowery, New York, N. Y. 10002. (16-20)

NEPAPRASTAI PIGIOS KAINOS

KELIONEI Į LIETUVĄ

ir kitas SOVIETŲ SAJUNGOS dalis

KAINA TIK —

\$518.00 Į VILNIŲ IR ATGAL

\$16.00 asmeniu už dieną — privatus kambarys su vonia (2 asmenys kambaryje)

RAŠYKITE arba SKAMBINKITE

Mes parūpiname kelionel bilietus asmenims, kurie atvyksta iš Lietuvos čia aplankyti savo gimines.

COSMOS TRAVEL BUREAU

45 West 45th Street, New York, N.Y. 10036

Telefonas: CI 5-7711